

Konceptuālais ziņojums

“Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju”

Pārresoru koordinācijas centrs (turpmāk – PKC) atbilstoši Deklarācijas par Krišjāņa Artūra Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 238. un 239.punktam ir izstrādājis konceptuālo ziņojumu par iespējamiem risinājumiem, lai turpinātu Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO, angliki – OECD) vadlīnijās¹ iekļauto labas korporatīvās pārvaldības principu ieviešanu valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībās, kā arī nodrošinātu virzību uz brīvā tirgus apstākļos darbojošos vai tādu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju, kuras neīsteno valsts politiku attiecīgajā nozarē, uzsākot valsts kapitāla daļu turētāja funkciju pakāpenisku nodošanu vienam profesionālam valsts kapitāldaļu turētājam.

Pasākuma numurs	Deklarācijā dots uzdevums	Rīcības plāna pasākums	Darbības rezultāts
238.1.	Turpināsim OECD vadlīnijās iekļauto labas korporatīvās pārvaldības principu ieviešanu valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībās un sekmēsīm valsts kapitālsabiedrību vērtības pieaugumu, stiprinot valsti kā aktīvu un informētu īpašnieku un izstrādājot skaidru valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku.	Izstrādāt skaidru valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, nosakot valsts kapitālsabiedrību iedalījumu, ņemot vērā to stratēģisko nozīmi, darbību konkurences apstākļos, valsts deleģēto uzdevumu īpatsvaru	Iesniegts izskatīšanai MK konceptuālais ziņojums
239.1.	Nodrošināsim virzību uz brīvā tirgus apstākļos darbojošos vai tādu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju, kuras neīsteno valsts politiku attiecīgajā nozarē, uzsākot valsts kapitāla daļu turētāja funkciju pakāpenisku nodošanu vienam profesionālam valsts kapitāldaļu turētājam.	Sagatavot priekšlikumus viena profesionāla kapitāla daļu turētāja noteikšanai, kura turējumā tiktu nodotas kapitālsabiedrības, kuras darbojas konkurences apstākļos, kā arī tās kapitālsabiedrības, kuras neīsteno valsts politiku attiecīgajā nozarē	Iesniegts izskatīšanai MK konceptuālais ziņojums

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums un uz tā pamata izdotie Ministru Kabineta noteikumi un PKC izstrādātās vadlīnijas veido pamata ietvaru publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldībai. Minētais ietvars tika izveidots laikā, kad Latvija gatavojās iestāties OECD, un pilnveidots pēc Latvijas uzņemšanas OECD, OECD darba grupai valsts kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības un privatizācijas prakses jautājumos secinot, ka Latvijas paveiktais ievērojami tuvina valsti OECD vadlīniju noteiktajiem standartiem valsts kapitālsabiedrību pārvaldībā. Pēc Latvijas uzņemšanas OECD šis ietvars ticis pilnveidots, papildinot informācijas atklātības prasības, kā arī nozīmīgu normatīvā regulējuma daļu nosakot kā obligāti piemērojamu attiecībā uz pašvaldību

¹ <https://www.oecd.org/corporate/guidelines-corporate-governance-soes.htm>

kapitālsabiedrību pārvaldību. Vienlaikus, ievērojot turpmākas iespējas pilnveidot valsts kapitālsabiedrību pārvaldību atbilstoši labākajiem OECD valstu paraugiem un Deklarācijā par Krišjāņa Artūra Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību minēto, šajā ziņojumā tiek analizēts valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās pamatojums, valsts kapitālsabiedrību iedalījums, ņemot vērā to stratēģisko nozīmi, darbību konkurences apstākļos un valsts deleģēto uzdevumu īpatsvaru, un izvērtētas iespējas kapitāla daļu turētāja funkcijas centralizācijai attiecībā uz valsts kapitālsabiedrībām.

I. Valsts līdzdalības atbilstības Valsts pārvaldes iekārtas likumam pamatojums, izvērtēšanas procesa trūkumi un nepieciešamās izmaiņas

Tiesisko pamatu valstij kā publisko tiesību subjektam darboties privāto tiesību jomā nosaka Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.pants. Ievērojot valsts juridisko statusu, izstrādājot VPIL, tā koncepcijā ietverts pamatojums, ka “valsts pārvaldei regulāri ir jādarbības publisko tiesību režīmā. Tikai izņēmuma kārtā var tikt pieļauts, ka valsts pārvaldei ir tiesības “pāriet” privāto tiesību jomā un tiesiskajā aprītē piedalīties tāpat kā privātpersonai(..) Šajā likumā būtu tikai jānosaka, kad valsts pārvaldes iestādes drīkst nodarboties ar komercdarbību. Valsts komerciāla darbība principā nav vēlama, jo valsts darbības mērķis nav gūt peļņu no komercdarbības, turklāt valsts iesaistīšanās komercdarbībā rada tirgus izkropļojuma risku.”.² Valsts iesaiste privāto tiesību jomā kapitālsabiedrības formā ir pieļaujama tikai izņēmuma gadījumā. Šie izņēmumi tika un ir noteikti VPIL 88.panta pirmajā daļā. 2012.gadā Ministru kabinetā izskatīja un pieņēma lēmumu par Publisko personu komercdarbības koncepciju³(turpmāk – 2012.gada koncepcija), kuras rezultātā tika izdarīti grozījumi VPIL 88.pantā. Sekojoši valsts līdzdalības pamatojums ir mainījies - no sākotnējiem 6 pamatiem, tas reducējies līdz 3, daļēji pēc būtības apvienojot iepriekšējos (skat. tabulu “Valsts līdzdalības pamati”. Tāpat ir noteikts izvērtēšanas process, kas sevī ietver obligātas konsultācijas ar Konkurences padomi un komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem.

Valsts līdzdalības pamati

VPIL 88.panta pirmā daļa 01.01.2003. - 31.12.2015.	VPIL 88.panta pirmā daļa 01.01.2016. līdz šim brīdim.
1) ja tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā; 2) nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols, tādējādi nodrošinot sabiedrībai attiecīgā	1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā; 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai

² Levits E. Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija, Latvijas Vēstnesis, 2002.gada 26.februāris, Nr.95. Atrodams arī <https://www.vestnesis.lv/ta/id/63685>

³ Ministru kabineta 2012.gada 4.jūnija rīkojums Nr.245 “Par Publisko personu komercdarbības koncepciju”.

pakalpojuma pieejamību; 3) stratēģiski svarīgā nozarē; 4) jaunā nozarē; 5) nozarē, kuras infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi; 6) nozarē, kurā atbilstoši sabiedrības interesēm nepieciešams nodrošināt augstāku kvalitātes standartu.	publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai; 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Līdz 2016.gada 1.oktobrim Ministru kabinetam kā valsts kapitāla daļu un kapitālsabiedrību augstākajai lēmējinstīcijai bija jāpieņem lēmums par valsts tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībās⁴. Līdz šim termiņam valsts līdzdalības pārvērtēšanai Ministru kabinetam tika iesniegti lēmumu projekti gandrīz par visām kapitālsabiedrībām, valsts līdzdalības pamatu, izvērtējot atbilstoši VPIL 88.panta pirmās daļas jaunajai redakcijai. Savukārt Konkurences padomes un komersantus pārstāvošo organizāciju viedokļi tika saņemti par līdzdalības pārvērtēšanas procesiem, kas sākušies pēc 2016.gada 1.janvāra. Tomēr līdz šim brīdim dažām kapitālsabiedrībām valsts līdzdalība nav izvērtēta. Pamatā ir divi iemesli – 1) kapitālsabiedrības, kas ar likumu “atbrīvotas” no līdzdalības pārvērtēšanas; 2) kapitāla daļu turētājs nesagatavo izvērtējumu par valsts līdzdalības pārvērtēšanu.

Atbilstoši tiesiskajam regulējumam valsts līdzdalības nepieciešamība un atbilstība VPIL 88.panta pirmās daļas nosacījumiem jāpārvērtē vismaz reizi piecos gados. Šo prasību nepiemēro, ja likumā ir noteikts, ka attiecīgās kapitālsabiedrības kapitāla daļas vai akcijas nav atsavināmas⁵. Arī 2012.gada koncepcijas mērķis nebija analizēt Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 17.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka tautsaimniecībai svarīgie objekti valsts akciju sabiedrība “Latvenergo”, valsts akciju sabiedrība “Latvijas pasta”, valsts akciju sabiedrība “Starptautiskā lidosta “Rīga””, valsts akciju sabiedrība “Latvijas dzelzceļš”, valsts akciju sabiedrība “Latvijas gaisa satiksme” un valsts akciju sabiedrība “Latvijas valsts meži” nav atsavināmas vai privatizējamas⁶. Līdz ar to pamatojums neatsavināmu kapitālsabiedrību statusa nepārskatīšanai nav vērtēts, kā arī nav analizēts jautājums, kā nodrošināt šo kapitālsabiedrību darbības mērķu aktualizēšanu darbības pārskatīšanas procesā nākotnē. Šī izņēmuma dēļ uz tādām kapitālsabiedrībām neattiecas virkne citu prasību, kas nepieciešamas turpmākai pilnvērtīgai šo kapitālsabiedrību pārvaldības īstenošanai no valsts kā īpašnieka puses (lietderības, efektivitātes apsvērumi, konkurences izvērtējums, valsts kā īpašnieka mērķu izvirzīšana, no vispārējā stratēģiskā mērķa izrietošu mērķu izvirzīšana vidēja termiņa darbības stratēģijā u.tt.).

⁴ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma pārejas noteikumu 11.punkts.

⁵ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmā daļa.

⁶ Publiskas personas komercdarbības koncepcija 04.06.2012 pieejams

<http://polsis.mk.gov.lv/documents/5483>.

Salīdzinājums starp kapitālsabiedrībām atkarībā no pienākuma veikt valsts līdzdalības pārvērtēšanu

Kapitālsabiedrības, kurām pārvērtē līdzdalību	Kapitālsabiedrības, kurām nepārvērtē līdzdalību
- Atbilstība VPIL 88.panta pirmās daļas prasībām - Ekonomiskais un lietderības izvērtējums - Konkurences padomes atzinums - Tiek aktualizēts vispārējais stratēģiskais mērķis* turpmākiem 5 gadiem. Mērķis nepieciešams vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādei, kā arī, lai pamatotu līdzdalības iegūšanu un saglabāšanu citā kapitālsabiedrībā. - Par valsts līdzdalības apjomu lemj Ministru kabinets. - Par līdzdalības iegūšanu citās kapitālsabiedrībās lemj Ministru kabinets	- Nav. Atbilstība netiek vērtēta un nav vērtēta atbilstoši aktuālajam VPIL regulējumam. - Nav - Nav - Nav. Lai varētu izstrādāt vidēja termiņa darbības stratēģiju ir izstrādāts un Ministru kabinetā apstiprināts vispārējais stratēģiskais mērķis, balstoties uz Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma sistēmisku interpretāciju. Spēkā esošā likuma redakcija tieši paredz, ka vispārējo stratēģisko mērķi nosaka reizē ar līdzdalības pārvērtēšanu, kas nav attiecināma uz neatsavināmām kapitālsabiedrībām. - Nepieciešams Saeimas balsojums par likuma grozījumu, lai mainītu valsts līdzdalības apjomu un kapitāla daļas atsavinātu vai nodotu privatizācijai. - Par līdzdalības iegūšanu citās kapitālsabiedrībās lemj Ministru kabinets.

*Vispārējie stratēģiskie mērķi - publiskas personas augstākās lēmēj institūcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem⁷.

⁷ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1.panta pirmās daļas 18.punkts.

Kapitālsabiedrības, kas ar likumu noteiktas par neatsavināmām un kurām valsts līdzdalības pamatojums netiek vērtēts

A/s "Latvenergo"⁸
 A/s "Augstsprieguma tīkls"⁹
 VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"¹⁰
 VAS "Latvijas pasts"¹¹
 VAS "Latvijas dzelzceļš"¹²
 VAS "Latvijas gaisa satiksme"¹³
 A/s "Latvijas valsts meži"¹⁴
 VAS "Latvijas Valsts Radio un televīzijas centrs"¹⁵
 VAS "Latvijas Radio"¹⁶
 VAS "Latvijas televīzija"¹⁷
 VAS "Latvijas Loto"¹⁸
 AS "Attīstības finanšu institūcija Altum"¹⁹

Ņemot vērā aprakstītos trūkumus, kā arī, lai vienādotu pieeju valsts kapitālsabiedrību pārvaldības īstenošanā, nepieciešams pārskatīt Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmo daļu un noteikt, ka līdzdalību pārvērtē arī kapitālsabiedrībām, kuru kapitāla daļas ar likumu atzītas par neatsavināmām. Grozījumi atbilstošajos likumos tiktu rosināti tikai tādā gadījumā, ja valsts līdzdalība vairs neatbilstu VPIL 88.panta pirmās daļas nosacījumiem. Vienlaikus līdzdalības pārvērtēšanas process nodrošinātu iespēju novērtēt kapitālsabiedrību vietu un nozīmi tautsaimniecībā, pakalpojumu tirgū, kā rezultātā tiktu aktualizēts arī kapitālsabiedrības vispārējais stratēģiskais mērķis.

⁸ Enerģētikas likuma 20¹.panta pirmā daļa - Kā valstiski svarīgs tautsaimniecības objekts akciju sabiedrība "Latvenergo" nav privatizējama. Visas akciju sabiedrības "Latvenergo" akcijas ir valsts īpašums, un tās nav privatizējamas vai atsavināmas.

⁹ Enerģētikas likuma 20¹.panta ceturtā daļa - Kā valstiski svarīga tautsaimniecības objekta akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" akcijas un tai piederošie elektroenerģijas pārvades sistēmas infrastruktūras objekti nav atsavināmi vai izmantojami kā ķīla kredītu vai citu saistību nodrošināšanai.

¹⁰ Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 17.panta pirmā daļa - Valsts akciju sabiedrību "Latvenergo", valsts akciju sabiedrību "Latvijas pasts", valsts akciju sabiedrību "Starptautiskā lidosta "Rīga"", valsts akciju sabiedrību "Latvijas dzelzceļš", valsts akciju sabiedrību "Latvijas gaisa satiksme" un valsts akciju sabiedrību "Latvijas valsts meži" un šo sabiedrību akcijas nedrīkst privatizēt vai atsavināt.

¹¹ Turpat.

¹² Turpat.

¹³ Turpat.

¹⁴ Turpat.

¹⁵ Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 13.pantā pirmā daļa - valsts akciju sabiedrības "Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs" akcijas nedrīkst atsavināt.

¹⁶ Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 64.panta otrā daļa - Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nav privatizējami ne kopumā, ne pa daļām, un to manta nav iekļājama, izņemot šā panta trešajā daļā minēto gadījumu.

¹⁷ Turpat.

¹⁸ Azartspēļu un izložu likuma 63.panta pirmā daļa - Valsts mēroga izlozes organizē valsts kapitālsabiedrība, kurā visas kapitāla daļas pieder valstij un kuras akcijas nav atsavināmas un privatizējamas, — valsts akciju sabiedrība "Latvijas Loto".

¹⁹ Attīstības finanšu institūcijas likuma 3.panta 1.daļa - Finanšu institūcija ir kapitālsabiedrība, kurā visas balsstiesīgās akcijas pieder valstij.

Kapitāla daļu turētāja pienākumu nepildīšana – negatavo un nesniedz Ministru kabinetā valsts līdzdalības izvērtējumu

PKC ir konstatējis vairākus gadījumus, kuros valsts kapitāla daļu turētāji nepilda vai nepilnīgi pilda pienākumus attiecībā par valsts līdzdalības izvērtēšanu. Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums nosaka pienākumu reizi piecos gados iesniegt Ministru kabinetā izvērtējumu par valsts līdzdalības saglabāšanu, taču nav noteikta kārtība vai tiesiskās sekas, kādas iestāsies, ja līdzdalība netiks izvērtēta. Kā praksi ilustrējošs piemērs jāmin Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM), kas ir kapitāla daļu turētāja piecās kapitālsabiedrībās²⁰. Līdz šim brīdim IZM nav iesniegusi valsts līdzdalības izvērtējumu ne par vienu kapitālsabiedrību, kur tā ir kapitāla daļu turētāja, turklāt valsts līdzdalības termiņš ar Ministru kabineta sēdes protokollēmumu ir vairākas reizes pagarināts jeb pārcelts. Lai gan PKC ir uzlikts pienākums gādāt, lai atbilstoši nepieciešamībai, bet ne retāk kā reizi piecos gados valsts kapitāla daļu turētājs Ministru kabinetam iesniedz vērtējumu par valsts līdzdalību attiecīgajā kapitālsabiedrībā²¹, PKC nav konkrētu juridisku instrumentu, izņemot atgādinājumus valsts kapitāla daļu turētājiem par pienākumu veikt valsts līdzdalības pārvērtējumu. Risinājums būtu, ka gadījumos, kad kapitāla daļu turētājs ilgstoši, piemēram, vairāk kā vienu gadu kavē līdzdalības pārvērtēšanas termiņu, PKC organizē līdzdalības pārvērtēšanas procesu un izvērtējuma iesniegšanu Ministru kabinetā.

Ilgstoša neskaidrība ir arī ar VSIA “Latvijas Vēstnesis”, jo jautājums par tā juridisko formu “kapitālsabiedrība” vai “aģentūra” pēdējo reiz tika aktualizēts Ministru kabinetā 2018.gadā, taču lēmums nav ticis pieņemts. Šāda neskaidra situācija kaitē arī pašai kapitālsabiedrībai, jo tā rezultātā faktiski nav iespējama vidēja termiņa plānošana, pakalpojumu attīstības virzienu noteikšana, finanšu ieguldījumu veikšana u.c.

Riski, ja netiek veikts valsts līdzdalības izvērtējums

Valsts līdzdalības izvērtēšanas procesa komponentes	Riski, ja netiek veikts valsts līdzdalības izvērtējums
Atbilstība VPIL 88.panta pirmās daļas nosacījumiem un Konkurences padomes atzinums, jomas komersantu viedoklis.	Nepamatota valsts līdzdalība, konkurences kropļošanas un nelietderīgas publisko resursu izlietošanas riski.
Vispārējais stratēģiskais mērķis	Nav noteikti valsts mērķi, kurus valsts vēlas sasniegt ar savu līdzdalību konkrētā kapitālsabiedrībā. Ierobežotas iespējas izstrādāt valsts līdzdalības mērķiem atbilstošu vidēja termiņa darbības stratēģiju, tādēļ pastāv iespēja, ka šajā laikposmā veiktie ieguldījumi būs nelietderīgi, jo nav skaidrs to izmantošanas mērķis un nepieciešamība nākotnē.

²⁰ SIA “Bobsleja un kamanīņu trase “Sigulda””, VSIA “kultūras un sporta centrs “Daugavas stadions”, SIA “Sporta centrs “Mežaparks””, SIA “tenisa centrs “Lielupe”” un VSIA “Tūrisma un radošās industrijas tehnikums”.

²¹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 25.panta trešā daļa.

Valsts kapitālsabiedrību līdzdalība citās kapitālsabiedrībās pārvērtēšana

Atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma regulējumam valsts kapitālsabiedrības var iegūt līdzdalību citās kapitālsabiedrībās, ja izpildās viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) kapitālsabiedrības darbība atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas nosacījumiem;
- 2) līdzdalība tieši nodrošina publiskas personas kapitālsabiedrības vai publiski privātās kapitālsabiedrības vispārējo stratēģisko mērķu un vidēja termiņa darbības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu.

Ministru kabinets pieņem lēmumu arī par atļauju valsts kapitālsabiedrībai izbeigt līdzdalību citā kapitālsabiedrībā. Tomēr tiesiskais regulējums neuzliek par pienākumu valsts kapitālsabiedrībai vai tās kapitāla daļu turētājam pārvērtēt iegūto līdzdalību. Vairumā gadījumu valsts kapitālsabiedrības ir ieguvušas līdzdalību citās kapitālsabiedrībās pirms Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma spēkā stāšanās. Piemēram, VAS "Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs" pieder 23% SIA "Latvijas Mobilais telefons", AS "Pasažieru vilciens" pieder 51% AS "VRC Zaslauks", AS "Latvijas valsts meži" pieder 100% SIA "Jaunmoku pils" u.c. Kopumā šādu gadījumu nav daudz, taču ņemot vērā kapitālsabiedrības vispārējā stratēģiskā mērķa sasaisti ar līdzdalības citā kapitālsabiedrībā pamatojumu, iegūtās līdzdalības citās kapitālsabiedrībās būtu jāpārvērtē gan no atbilstības aktuālajam tiesiskajam regulējumam, gan no valsts tiešās līdzdalības viedokļa. Lai vispusīgi izvērtētu valsts tiešo līdzdalību un tās saglabāšanas gadījumā noteiktu arī vispārējo stratēģisko mērķi, ir jāvērtē kopumā gan tiešā valsts līdzdalība, gan netiešā līdzdalība. Lēmuma projektā par valsts līdzdalības izvērtējumu, valsts kapitālsabiedrībai būtu jāietver arī savs izvērtējums par tās līdzdalību citās kapitālsabiedrībās un tās nepieciešamību vispārējo stratēģisko mērķu sasniegšanai vai atbilstību VPIL 88.panta nosacījumiem. Attiecīgi tiešā valsts līdzdalības izvērtēšana un netiešā līdzdalības vērtēšana (to īsteno kapitālsabiedrība) tiktu veiktas sinhronā ciklā.

Ministru kabineta noteikumu izdošana kā valsts līdzdalības procesa sastāvdaļa

Praksē vēl joprojām ir neskaidrs jautājums par VPIL 88.panta trešās daļas piemērošanu. Atbilstoši VPIL 88.panta trešajai daļai Ministru kabinetam pēc izvērtējuma par kapitālsabiedrības dibināšanu vai līdzdalības iegūšanas esošā kapitālsabiedrībā izdod noteikumus, kuros nosaka valsts attīstībai vai drošībai stratēģiski svarīgus īpašumus vai tirgus nepilnību, vai tādas preces un pakalpojumus, kas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radīti un ir stratēģiski svarīgi valsts attīstībai vai drošībai. Pastāv viedokļu atšķirības vai šī prasība attiecināma arī uz gadījumiem, kad valsts līdzdalība pārvērtējuma rezultātā tiek saglabāta. Jo atbilstoši šā panta septītajai daļai publiska persona, kas dibinājusi kapitālsabiedrību vai ieguvusi līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, pārvērtē līdzdalību tajā saskaņā ar šo pantu un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumu. Praksē attiecībā uz valsts kapitālsabiedrībām, kurās valsts līdzdalība ir saglabāta,

Ministru kabinets nav izdevis atsevišķus noteikumus. Faktiski tas nozīmē, ka minētā norma netiek piemērota vispār, līdz ar to trūkst faktu, no kuriem izdarīt secinājumu par tās efektivitāti un nepieciešamību vispār. Kapitālsabiedrību sniegtie pakalpojumi un mērķi tiek aprakstīti līdzdalības izvērtējuma dokumentos. Savukārt vienīgā kapitālsabiedrība, uz kuru būtu nepārprotami attiecināms nosacījums par Ministru kabineta noteikumu izdošanu ir 2019.gada nogalē dibinātā VAS “Ventas osta”²² kā pirmreizējs valsts līdzdalības iegūšanas gadījums.

Raugoties uz neskaidro normu, nav izsekojama arī likumdevēja griba – kāds ir šo Ministru kabineta noteikumu izdošanas mērķis, tādēļ faktiski nav iespējams izvērtēt tās juridisko slodzi. No juridiskā viedokļa, šāds tiesību akts var tikt apstrīdēts Satversmes tiesā kā augstākam tiesību aktam neatbilstošs, piemēram, privātie komersanti var apstrīdēt publiskas personas iesaistīšanos komercdarbībā kā nepamatotu, un kurai ar būt negatīva ietekme uz konkurenci attiecīgajā tirgū. Jāatzīmē, ka 2012.gada koncepcijā tika atbalstīts C. risinājuma 3.variantā secinātais, ka “Publiska persona var nodarboties ar komercdarbību stratēģiski svarīgā nozarē vai tirgus nepilnības apstākļos. Secinājums ietvēra priekšlikumu, ka publiskās personas augstākā institūcija savas kompetences ietvaros nosaka un regulāri pārvērtē politikas plānošanas dokumentā stratēģiski svarīgās nozares, kurās publiskā persona veic ieguldījumus un nodarbojas ar komercdarbību. Praksē tas nozīmētu, ka publiskai personai būtu iepriekš jānedefinē stratēģiskās nozares, kuras ir būtiskas valsts turpmākās attīstības un drošības interesēs, lai ieguldītu publiskās personas resursu komercdarbības veikšanai.”²³ Minētais risinājums netika īstenots, jo VPIL 88.pants tika papildināts ar normu, kas uzliek pienākumu Publiskai personai iegūstot līdzdalību kapitālsabiedrībā, izdot attiecīgus Ministru kabineta noteikumus vai pašvaldību gadījumā - pašvaldību saistošos noteikumus.

Šā gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi Konkurences likumā, kuri paplašina Konkurences padomes pilnvaras attiecībā uz rīcību, kad, iespējams, tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestāde, kā arī kapitālsabiedrība, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, ar savu darbību kavē, ierobežo vai deformē konkurenci. Pārkāpumi var izpausties kā:

- 1) tirgus dalībnieku diskriminācija, radot atšķirīgus konkurences apstākļus;
- 2) priekšrocību radīšana kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir tieša vai netieša līdzdalība;
- 3) darbības, kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana vai darbība tirgū²⁴.

Ja Konkurences padome konstatē kapitālsabiedrības, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, darbības neatbilstību šā likuma 14.¹ panta pirmās daļas prasībām un pārrunu rezultātā neizdodas nodrošināt šo prasību ievērošanu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu²⁵.

²² Ministru kabineta 2019.gada 18.decembra rīkojums Nr.640 “Par valsts akciju sabiedrības “Ventas osta” dibināšanu”.

²³ Publiskas personas komercdarbības koncepcija 04.06.2012 pieejams <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5483>.

²⁴ Konkurences likuma 14¹.panta pirmā daļa.

²⁵ Konkurences likuma 14².panta pirmā daļa.

Nemot vērā to, ka Konkurences padomes pilnvaras šobrīd rada iespējas novērst konkurences principiem neatbilstošu publiskas personas kapitālsabiedrību darbību, tad PKC ieskatā iepriekš minētā VPIL norma par atsevišķu tiesību aktu izdošanu pie katras publiskas personas līdzdalības iegūšanas nav nepieciešama, jo ir radīts cits perspektīvs tiesisks mehānisms kā nepieļaut negodprātīgu publiskas personas kapitālsabiedrību konkurenci. Turklāt katra jauna tiesību akta izdošana, kur tā faktiski nav nepieciešama ir pretēji šobrīd valsts pārvaldē īstenotajam principam – “mazināt normatīvisma plūdus”.

Nemot vērā iepriekš minēto, PKC piedāvā svītrot no VPIL 88.panta pienākumu par Ministru kabineta noteikumu un pašvaldību saistošo noteikumu izdošanu, jo norma netiek piemērota, kā arī, vērtējot to kontekstā ar minētajiem grozījumiem Konkurences likumā, tā vairs nav nepieciešama, jo radīts cits tiesiskais mehānisms kā ietekmēt negodprātīgu konkurenci, kuru varētu radīt publisku personu lēmumi pašām iesaistoties komercdarbībā.

Privatizācijai nodotās kapitāla daļas

Ar lēmumu nodot privatizācijai pilnībā visas valstij piederošās daļas kādā kapitālsabiedrībā, nozīmē atteikšanos no šīm daļām kā valstij tās mērķu īstenošanai nevajadzīga īpašuma. Privatizācijai nodoto valsts kapitāla daļu atsavināšanu un pārvaldīšanu līdz atsavināšanai īsteno atsavināšanu veicošā institūcija - AS “Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor” (agrāk VAS “Privatizācijas aģentūra”)²⁶. No šobrīd privatizācijai nodoto valstij piederošo kapitāla daļu īpatsvara lielākais kapitāla daļu skaits valstij pieder kapitālsabiedrībā SIA “TET” - 51%. Jautājums par rīcību ar valstij piederošajām SIA TET un SIA “Latvijas Mobilais Telefons” kapitāla daļām ir vairākkārtīgi skatīts Ministru kabinetā, taču pagaidām izmaiņas nav sekojušas.

SIA “TET” īpašnieku struktūra

51% - Latvijas valsts, kapitāla daļu turētājs AS “Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor”

24,5 % - TELIA

24,5% - SONERA holding

Analizējot SIA “TET” statusu no Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma regulējuma un tajā lietotās kapitālsabiedrību klasifikācijas atbilstoši īpašnieku struktūrai, SIA “TET” ir privāta kapitālsabiedrība, kurā valstij ir izšķiroša ietekme un vienlaikus tā ir publiskas personas kontrolēta kapitālsabiedrība²⁷. Kā piemērus var minēt AS Air Baltic Corporation, SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, kur līdzās valstij kapitāla daļu īpašnieks ir privātpersona.

²⁶ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma pārejas noteikumu 12.punkts.

²⁷ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1.panta 4.punkts - publiskas personas kontrolēta kapitālsabiedrība — kapitālsabiedrība, kurā vienai vai vairākām publiskām personām ir tieša izšķiroša ietekme.

Salīdzinājums ar privātu kapitālsabiedrību, kuru valsts daļas ir nodotas privatizācijai, ar tām, kuru kapitāla daļas nav nodotas privatizācijai

Privāta kapitālsabiedrība, kur valstij ir aktīva līdzdalība un izšķiroša ietekme	Privāta kapitālsabiedrība, kur valstij ir izšķiroša ietekme, bet piederošās kapitāla daļas nodotas privatizācijai
• Tiek pārvērtēta līdzdalības atbilstība VPIL 88.panta pirmās daļas prasībām un formulēti valsts mērķi, ko tā vēlas sasniegt ar savu līdzdalību kapitālsabiedrībā. • Ikgadēja darbības rezultātu vērtēšana, kurā iesaistās kapitāla daļu turētājs, PKC, nozares ministrija • Kapitāla daļu turētāja pārstāvis publiskas personas kontrolētā kapitālsabiedrībā veicina likumos, Ministru kabineta noteikumos un apstiprinātajās nozares attīstības koncepcijās, stratēģijās un citos nozares attīstību reglamentējošos dokumentos noteikto mērķu un uzdevumu īstenošanu, kā arī šā likuma nosacījumu izpildi. • Noteiktas prasības vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādei. • Noteiktas prasības informācijas publiskošanai u.c.²⁸	• Vienreizējs lēmums par privatizāciju. Mērķis pārdošana, taču ieilguša procesa laikā arī netiek izvirzīti darbības mērķi. • Nav noteikts, kādus mērķus jāizvirza un kā vērtējami darbības rezultāti • Nav noteikts kādai jābūt rīcībai valsts kapitāla daļu turētājam dalībnieku sapulcēs.

No salīdzinājuma redzams, ka lēmums par nodošanu privatizācijai netiek pārvērtēts un privatizācijai nodoto daļu pārvaldīšanai nav noteikti sasniedzami mērķi. Ņemot vērā, ka laika gaitā kopš lēmuma par privatizāciju pieņemšanas ir mainījušies gan tiesiskie un tirgus apstākļi, kā arī valsts stratēģiskie mērķi, kas bija laikā, kad tika pieņemts lēmums par kapitāla daļu nodošanu privatizācijai, nepieciešams pārskatīt agrāk pieņemtus lēmumus par kapitāla daļu nodošanu privatizācijai atbilstoši aktuālajai ekonomiskajai situācijai un valsts stratēģiskajiem mērķiem. Privatizācijas lēmumu pārskatīšanas termiņš būtu tāds pats kā gadījumos, kad tiek pārskatīta valsts tiešā līdzdalība – 5 gadi no lēmuma pieņemšanas par kapitāla daļu nodošanu privatizācijai. Minētais nosacījums attiektos arī uz agrāk pieņemtiem lēmumiem. Lai valsts kā informēts īpašnieks īstenotu pārvaldību arī par privatizācijai nodotām kapitāla daļām, skaidri jānosaka arī privatizācijai nodoto kapitāla daļu pārvaldītāja uzdevumi un pienākumi.

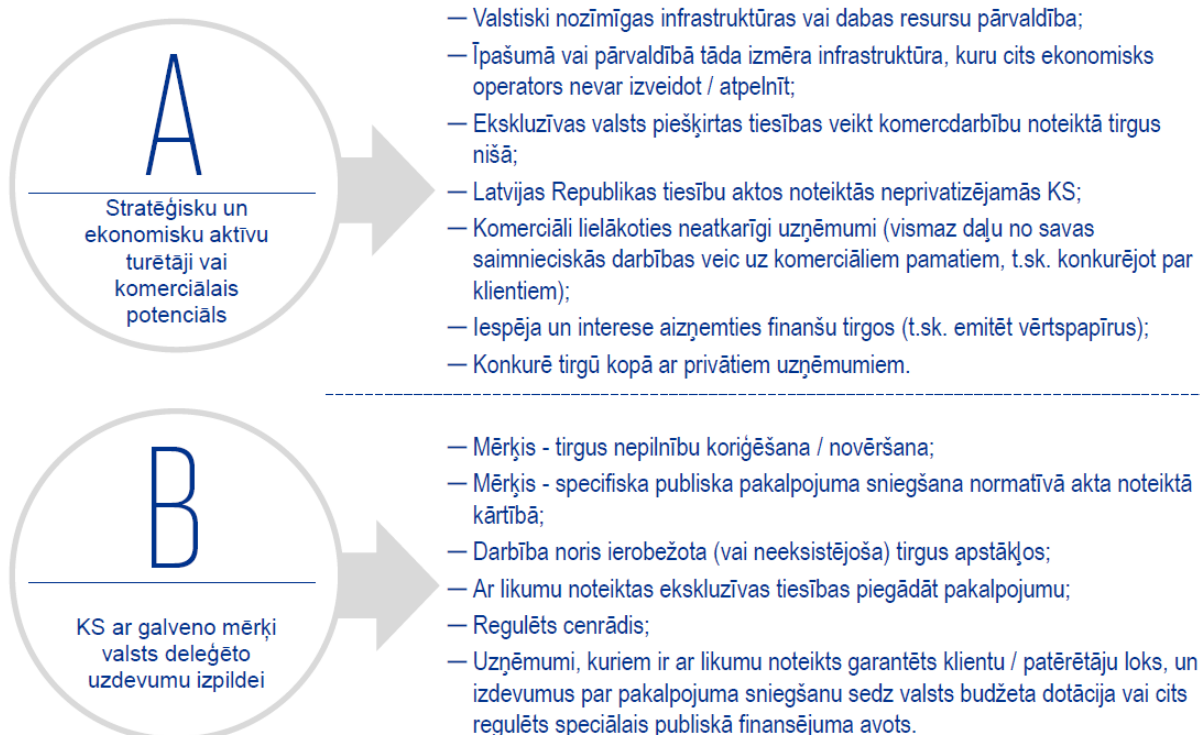
²⁸ Publiskas personas kapitāla daļu kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta otrā daļa, 19.panta trešā daļa, kā arī citi šajā likumā noteiktie pienākumi un tiesības kapitālsabiedrībām, kuras atrodas valsts izšķirošā ietekmē un ir publiskas personas kontrolētas kapitālsabiedrības.

Secinājumi

1. Noteikt pienākumu pārvērtēt līdzdalību valsts kapitālsabiedrībām, kuru akcijas/kapitāla daļas ar likumu noteiktas par neatsavināmam, pārvērtēt lēmumu par valsts kapitāla daļu nodošanu privatizācijai reizi piecos gados.
2. Noteikt pienākumu publiskas personas kapitālsabiedrībām reizi piecos gados pārvērtēt to līdzdalību citās kapitālsabiedrībās un izvērtējumu iekļaut valsts līdzdalības izvērtējumā.
3. Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteikt skaidrus privatizācijai nodoto valsts kapitāla daļu turētāja pārvaldīšanas pienākumus.
4. Svītrot no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta trešo, ceturto un sesto daļu, kurās noteikts pienākums Ministru kabinetam izdot Ministru kabineta noteikumus un pašvaldībai izdot saistošos noteikumus ik reiz, kad tiek iegūta līdzdalība kapitālsabiedrībā.
5. Uzdot Pārresoru koordinācijas centram organizēt valsts līdzdalības pārvērtēšanu kapitālsabiedrībās, kuru valsts kapitāla daļu turētāji vairāk kā vienu gadu no valsts līdzdalības pārvērtēšanas termiņa nav iesnieguši izvērtējumu Ministru kabinetā.

II. Valsts kapitālsabiedrību iedalījums, ņemot vērā to stratēģisko nozīmi, darbību konkurences apstākļos un valsts deleģēto uzdevumu īpatsvaru

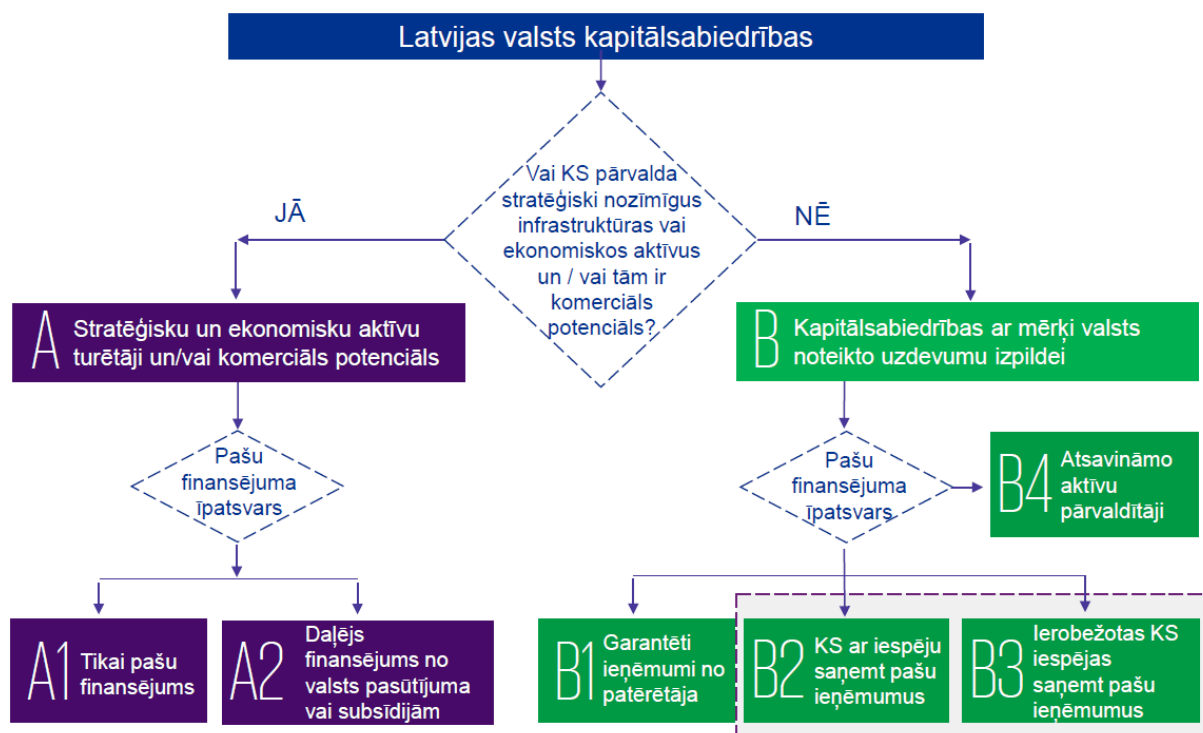
2019.gadā noslēdzās projekts par Latvijas valsts kapitālsabiedrību pārvaldības politikas izvērtējumu (turpmāk – projekts), kas tika īstenots ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta dienesta finansējumu un starptautiskā konsultāciju uzņēmuma KPMG palīdzību. Šī projekta rezultātā tika izstrādāta klasifikācija valstij 100% īpašumā piederošajām kapitālsabiedrībām. Izvērtējot citu valstu piemērus, klasifikācija izveidota ņemot vērā Latvijas valsts kapitālsabiedrību īpašās iezīmes.

Attēls 1 Valsts kapitālsabiedrību klasifikācijas faktori

Atbilstoši izstrādātajai klasifikācijai, piedāvājums ir visas valsts kapitālsabiedrības dalīt divās lielās grupās - A un B, balstoties uz to, vai kapitālsabiedrība ir stratēģisku un ekonomisku aktīvu turētājs un/ vai kapitālsabiedrībai ir komerciāls potenciāls (A), vai kapitālsabiedrības galvenais mērķis valsts deleģēto uzdevumu izpilde (B). 1.attēlā uzskaitīti faktori, kas tiek ņemti vērā valsts kapitālsabiedrības komerciālā potenciāla noteikšanai. Lai arī visas valsts kapitālsabiedrības darbojas saskaņā ar komercdarbības principiem, tomēr B grupas uzņēmumiem raksturīga ierobežota patērētāja iespēja izvēlēties, jo to pamatdarbība saistīta ar valsts deleģēto uzdevumu izpildi un tādēļ šo uzņēmumu darbība atbilstoši tirgus principiem ir nosacīta un dividenžu sadale parastā gadījumā nebūtu sagaidāma. Savukārt A grupas uzņēmumiem ir turējumā vai īpašumā aktīvi (vai ekskluzīvas tiesības darboties noteiktā tirgus nišā), kas tiem ļauj saņemt ienākumus no galalietotājiem, pašiem pieņemot lēmumus par investīcijām un būt neatkarīgākiem attiecībā uz saviem resursiem. Turpmāk šajā konceptuālajā ziņojumā A grupas uzņēmumi tiek saukti arī par komerciālām valsts kapitālsabiedrībām, bet B grupas uzņēmumi – par nekomerciālām valsts kapitālsabiedrībām.

Atkarībā no valsts kapitālsabiedrību pašu finansējuma īpatsvara, A un B grupas kapitālsabiedrības var iedalīt apakšgrupās (A1, A2, B1, B2, B3, B4).

Attēls 2 Projektā izstrādātā valsts kapitālsabiedrību klasifikācija

Valsts kapitālsabiedrību klasifikācija netika izveidots kā pašmērķis, bet tā ļauj pieņemt citus izrietošus lēmumus, piemēram,

- 1) par kapitālsabiedrību pārvaldību – klasificējot atsevišķi komerciālas un nekomerciālas valsts kapitālsabiedrības ir iespējams izdarīt priekšlikumus par tām kapitālsabiedrībām, kuras būtu primāri nododamas pārvaldībā centralizētam neatkarīgam kapitāla daļu turētājam un attiecīgi samazināt to kapitālsabiedrību skaitu, kuru kapitāla daļu turētājs ir ar nozari saistīts kapitāla daļu turētājs,
- 2) par finanšu un nefinanšu mērķu īpatsvaru, t.sk. sagaidāmo dividendu apjomu, jo kapitālsabiedrību klasifikācija ļauj secināt, kurām kapitālsabiedrībām kā komerciālām kapitālsabiedrībām primāri jāorientējas uz finanšu mērķiem, savukārt nekomerciālām kapitālsabiedrībām primāri būs nefinanšu mērķi, t.sk., dividendu izmaksu nebūtu jānosaka kā finanšu mērķis,
- 3) par mērķu izpildes ziņošanas formu un regularitāti, jo kapitālsabiedrībām ar atšķirīgiem finanšu un nefinanšu mērķu uzsvāriem varētu tikt piemērota atšķirīga ziņošanas forma un atšķirīgi uzsvāri, kā arī regularitāte, piemēram, mazām valsts kapitālsabiedrībām ar nefinanšu mērķu uzsvāri varētu būt jāsniedz mazāk informācija par finanšu mērķiem un rādītājiem, savukārt komerciālajām valsts kapitālsabiedrībām, iespējams, būtu jāziņo par finanšu rezultātiem daudz biežāk,
- 4) par kapitāla piesaistes iespējām, jo klasifikācijas rezultāti tiks izmantoti arī kā pamats, lai sagatavotu metodoloģiju par optimālu kapitāla struktūru Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta dienesta projekta ietvaros, vērtējot kapitālsabiedrību aizņemšanās iespējas un instrumentus.

Projekta rezultātā visas 100% valsts īpašumā esošās kapitālsabiedrības (uz 2018.gada 1.jūliju) tika iedalītas kādā no grupām un apakšgrupām. Ar pilnu projekta nodevumu un kopsavilkumu var iepazīties PKC valsts kapitālsabiedrību mājas lapā²⁹.

Atbilstoši iepriekš minētajam, valsts kapitālsabiedrību klasifikācija veicina skaidrāku finanšu un nefinanšu mērķu noteikšanu, jo ļauj novērtēt kapitālsabiedrības vietu jeb lomu kopējā valsts pārvaldes uzdevumu sasniegšanā. Saskaņā ar projektā veiktajiem secinājumiem, mērķu izvirzīšanu varētu uzlabot, ja jaunu stratēģijas ciklu sāktu ar periodiski sagatavotu akcionāru **gaidu vēstuli** (angliski – owners expectation letter). Šajā vēstulē tiktu noteikts valsts kapitālsabiedrības attīstības stratēģiskais virziens un uzstādīti galvenie mērķi nākamajam 3-5 gadu periodam. Uz gaidu vēstules bāzes vēlāk tiktu izstrādāta vidēja termiņa stratēģija.

PKC norāda, ka būtiski ņemt vērā tieši specifiskos valsts noteiktos nefinanšu mērķus (public policy objectives) kapitālsabiedrībām, kas saskaņā ar ESAO (OECD) vadlīnijām norādāmi kā precīzi definēts kapitālsabiedrībai valsts ar tiesību aktiem vai līgumu uzdots uzdevums vai funkcija sabiedrības interešu īstenošanai, piemēram, pasta pakalpojumu nodrošināšana. Šiem mērķiem jānorāda to izpildes sagaidāmās izmaksas un šo izmaksu segšanas valsts finansēti avoti, kas tiek norādīti vidēja termiņa darbības stratēģijā.

Atbilstoši projekta rezultātiem pie komerciālām valsts kapitālsabiedrībām A grupā (Stratēģisku un ekonomisku aktīvu turētāji un/ vai komerciālais potenciāls) tika iekļautas šādas deviņas valsts kapitālsabiedrības:

1. AS “Latvijas valsts meži”,
2. AS “Latvenergo”,
3. VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”,
4. VAS “Latvijas Loto”,
5. AS “Augstsprieguma tīkls”,
6. VAS “Latvijas dzelzceļš”,
7. VAS “Latvijas Pasts”,
8. AS “Attīstības finanšu institūcija Altum”,
9. VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”.

Pārējās 56 valsts 100% īpašumā esošās kapitālsabiedrības tika klasificētas kā B grupas kapitālsabiedrības jeb nekomerciālas.

Konsultantu ieteiktā klasifikācija nav stingri noteikta, – mainoties tirgus situācijai vai uzņēmumiem attīstoties, tie var tikt pārvietoti starp grupām vai apakšgrupām, kā arī var rasties jaunas valsts kapitālsabiedrības. Piemēram, 2019.gada beigās (27.12.2019.) reģistrēta jauna valsts kapitālsabiedrība – akciju sabiedrība “Ventas osta”, kas potenciāli varētu tikt klasificēta kā komerciāla.

III. Par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju

²⁹ <http://www.valstskapitals.gov.lv/lv/uznemumu-vaditajiem-un-kapitala-dalutaretajiem/aktualitates/11648/nosledzies-pkc-inicietais-eiropas-komisijas-projekts-kapitalsabiedribu-parvaldibas-uzlabosana/>

Attiecībā uz komerciālo kapitālsabiedrību centralizāciju būtisks sasniedzamais mērķis šādas centralizācijas rezultātā ir stiprināta šo kapitālsabiedrību pārvaldība, lai tā būtu vēl profesionālāka, efektīvāka un atbilstošāka tirgus ekonomikas principiem, kas nodrošina to, ka šo kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu kandidāti tiek atlasīti spēcīgā konkurencē un tikai pēc viņu pieredzes un profesionālajām kompetencēm, kapitālsabiedrību darba organizācija un sasniedzamo mērķu izvirzīšana vēl vairāk tuvinās labas korporatīvās pārvaldības praksei, līdz ar to šo kapitālsabiedrību vērtība un valsts budžetā iemaksājamās dividendes no peļņas tiek mērķtiecīgi kāpinātas. Attiecībā uz valsts kapitālsabiedrībām, kuras nedarbojas vai tikai ierobežoti darbojas konkurences apstākļos vai pamatā pilda valsts pārvaldes uzdevumus, jānorāda, ka kapitāla daļu turētāja funkcijas centralizācija (lai gan tā ļautu nodalīt kapitāla daļu turētāja funkciju no politikas veidotāja funkcijas, tādējādi novēršot interešu konfliktu starp abām šīm funkcijām, kā arī uzlabotu to darbības efektivitāti, lai mazinātu valsts maksājumus kapitālsabiedrībai) var tikt vērtēta individuāli un būtu pakāpeniski tālākā nākotnē risināms jautājums, kuru būtu iespējams risināt pēc tam, kad ir īstenota šīs funkcijas centralizācija attiecībā uz komerciālo kapitālsabiedrību pārvaldību.

Pastāvošie valsts kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības modeļi un to izmantošana OECD dalībvalstīs

OECD valsts kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības vadlīniju otrās sadaļas “Valsts kā īpašnieka loma” D. punktā minēts, ka kapitālsabiedrības īpašnieka tiesību īstenošanai jābūt skaidri nodefinētai valsts pārvaldes ietvaros. Kapitālsabiedrības īpašnieka tiesību īstenošanai būtu jābūt centralizētai vienā īpašnieka tiesību īstenošanas institūcijā, vai, ja tas nav iespējams, to īsteno koordinējoša institūcija. Jānodrošina, lai institūcijai efektīvai pienākumu izpildei ir nepieciešamās spējas un prasmes. Savukārt E. punkts paredz, ka šādai īpašnieka tiesību īstenošanas institūcijai jāatskaitās par savu darbību atbilstošām publiskām institūcijām un jābūt nodefinētām tās skaidrām tiesībām un pienākumiem attiecībā pret atbilstošām publiskām institūcijām, ieskaitot Valsts kontroli.

OECD vadlīniju D. punktā arī minēts, ka gadījumos, kad nav centralizēta kapitālsabiedrību pārvaldība, tad koordinējošajai institūcijai ir jābūt iespējām nodrošināt vienotu pārvaldības politikas īstenošanu visās ministrijās/ kapitāldaļu turētājos.

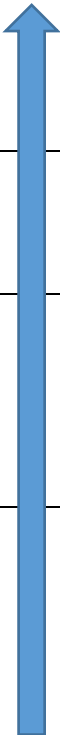
Kā norādīts vadlīnijās, ieguvumi no centralizētas pārvaldības ir vairāki:

- tas palīdz izstrādāt vienotu pārvaldības politiku un to ieviest,
- ekspertu koncentrēšana vienuviet (finanšu, personālvadības u.c.),
- uzlabo informācijas apkopošanas kvalitāti,
- pārvaldības koncentrēšana vienuviet palīdz to nodalīt no nozares jautājumiem un izvairīties no interešu konflikta.

OECD pētījumā³⁰ par valsts kapitālsabiedrību īpašumtiesībām un pārvaldību, apkopojā nacionālās prakses un izdalīja 5 tipus īpašumtiesību modeļiem, sākot ar

³⁰ <https://www.oecd.org/daf/ca/ownership-and-governance-of-state-owned-enterprises-a-compendium-of-national-practices.htm>

decentralizētu līdz par centralizētam (skat.1.attēlu). Kā redzams, pašreiz Latvijā pastāvošais modelis ar koordinācijas institūciju ir vistuvākais decentralizētajam modelim, kas ietver būtisku nozaru ministriju autonomiju valsts kapitālsabiedrību pārvaldībā un koordinācijas institūcija darbojas kā padomdevējs un kapitālsabiedrību pārraudzītājs.

Centralizētas īpašumtiesības	Centralizēts modelis	Viena valdības institūcija veic akcionāra lomu visos uzņēmumos un organizācijās, ko kontrolē valsts. Šī institūcija var būt vai nu specializēta īpašumtiesību aģentūra, vai arī izveidota valsts ministrija. Finanšu mērķus, tehniskos un darbības jautājumus, kā arī valsts kapitālsabiedrību darbības uzraudzību veic centrālā institūcija. Padomes locekļus ieceļ dažādos veidos, bet kopējo procesu nosaka centrālā institūcija.
	Duālais modelis	Divas valdības institūcijas – viena ir valsts aģentūra, bet otra Finanšu ministrija, kas realizē īpašuma funkcijas. Parasti viena ministrija nosaka finanšu mērķus, bet otra – darbības stratēģiju.
	Paralēlais (Twin track)	Funkcionāli līdzvērtīgs centralizētajam modelim, bet ar diviem atsevišķiem valsts kapitālsabiedrību portfeliem, ko pārrauga divas dažādas valsts iestādes. Šo modeli bieži dēvē par “duālo”, bet praksē tas būtiski atšķiras no duālā modeļa, jo tikai viena valsts institūcija ir iesaistīta katras kapitālsabiedrības pārvaldībā.
	Koordinācijas aģentūra	Specializēta valdības struktūrvienība darbojas kā padomdevēja citām ministrijām par tehniskiem un operatīviem darbības jautājumiem, un tās svarīgākais uzdevums ir uzraudzīt valsts kapitālsabiedrību darbību. Šīs centrālās struktūrvienības ierobežotākā loma kopā ar autonomiju, ko saglabā nozaru ministrijas, rada pārklāšanos ar decentralizēto modeli.
Decentralizētas īpašumtiesības	Decentralizēts	Neviena atsevišķa iestāde vai valsts organizācija neveic īpašumtiesību pārvaldības funkcijas. Sabiedrība uzskata, ka nozaru ministrijām jāvada valsts kapitālsabiedrības.

Attēls 3 Īpašumtiesību modeļu struktūru veidi³¹

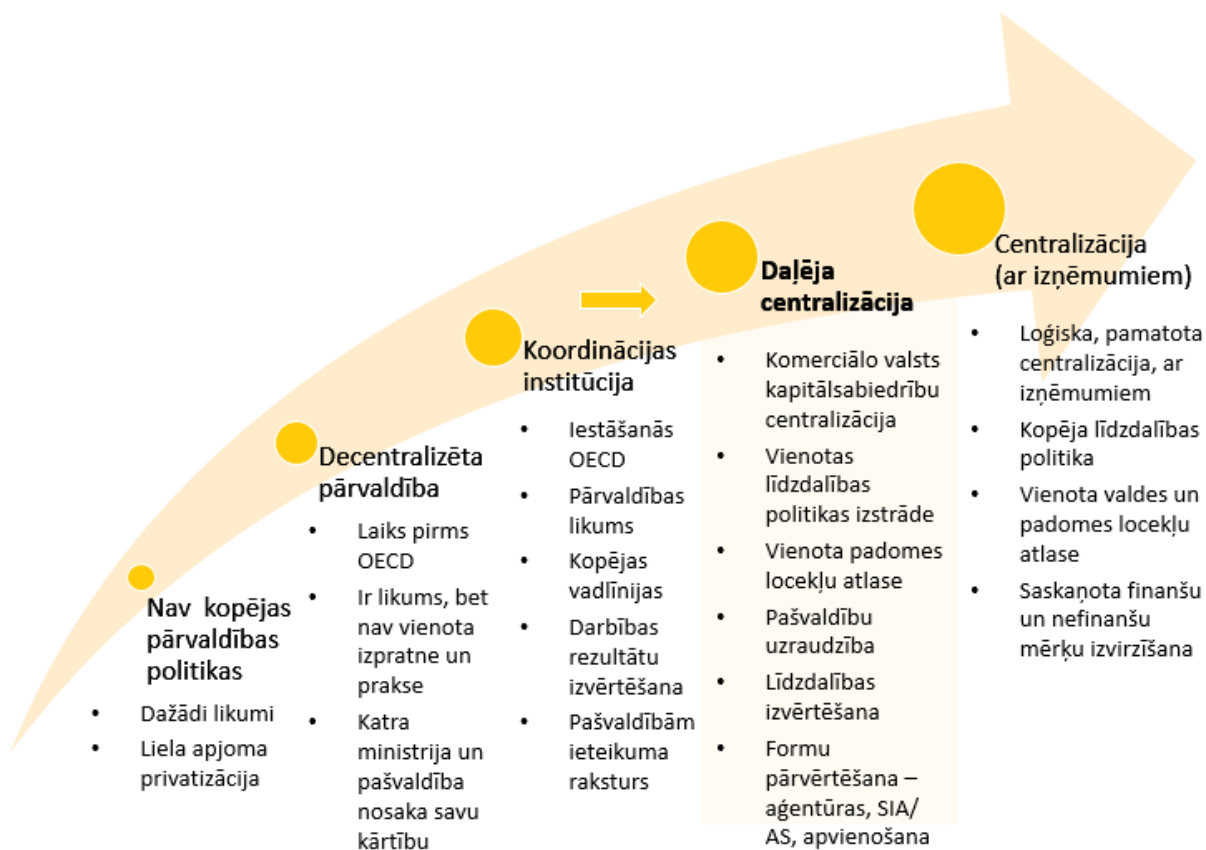
Analizējot OECD pētījumā³² minētos pārvaldības modeļus 31 valstī un salīdzinot tos ar Latvijas situāciju, var secināt, ka, ieviešot daļēji centralizētu pārvaldības modeli, t.i., sākotnēji centralizējot pārvaldību tikai komerciālajām valsts kapitālsabiedrībām, tiktu veicināta Latvijas tuvošanās OECD vadlīnijās minētajiem profesionālas un efektīvas pārvaldības principiem. Atbilstoši minētajam pētījumam 50% no aptaujātajām valstīm ir izvēlējušās īstenot centralizētu vai centralizētu ar izņēmumiem modeli, bet koordinācijas institūcijas modeli - tikai 14% (Indija, Izraēla, Kazahstāna, Latvija un Lietuva). Kā centralizēts ar izņēmumiem tiek minēts tāds modelis, kad lielākā daļa uzņēmumu ir viena

³¹ <https://www.oecd.org/daf/ca/ownership-and-governance-of-state-owned-enterprises-a-compendium-of-national-practices.htm>

³² [turpat](#)

kapitāla daļu turētājam un tikai neliela daļa ar specifiskiem valsts noteikumiem nefinanšu mērķiem kapitālsabiedrības ir citu ministriju turējumā.

2. attēlā parādīta Latvijas valsts kapitālsabiedrību pārvaldības modeļu attīstība un iezīmēta iespēja virzīties uz pilnīgu valsts kapitālsabiedrību centralizētu pārvaldību nākotnē (ar pieļaujamiem izņēmumiem), kāda tā tiek īstenota tādās valstīs kā, piemēram, Zviedrijā, Somijā, Norvēģijā, Dānijā, Polijā, Spānijā, Francijā un citur, kur tikai neliela daļa kapitālsabiedrību kapitāla daļu turēšana tiek realizēta ārpus centralizētās institūcijas.

Attēls 4 Pārvaldības modeļu attīstība Latvijā

OECD pētījumā minēts, ka centralizācijas gadījumā viena centrālā institūcija veic akcionāra lomu visos valsts kontrolētajos uzņēmumos, kas nosaka finanšu mērķu, valsts kapitālsabiedrību uzraudzību. Centralizētas pārvaldības modelī pārvaldības īstenošanu nodrošina šādas institūcijas:

- ģipsumtiesību aģentūra (valsts iestāde) (50%),
- daļēji autonoma vienība (22%),
- holdinga kompānija (14%),
- pārraudzības komanda ministrijā/ aģentūrā (14%).

Populārākā izvēle aptaujātajās valstīs ir bijusi izvēlēties ģipsumtiesību aģentūru (50% gadījumos no aptaujātajiem), tomēr jāmin, ka detalizēts apraksts par dažādu modeļu atšķirībām šajā pētījumā nebija pieejams.

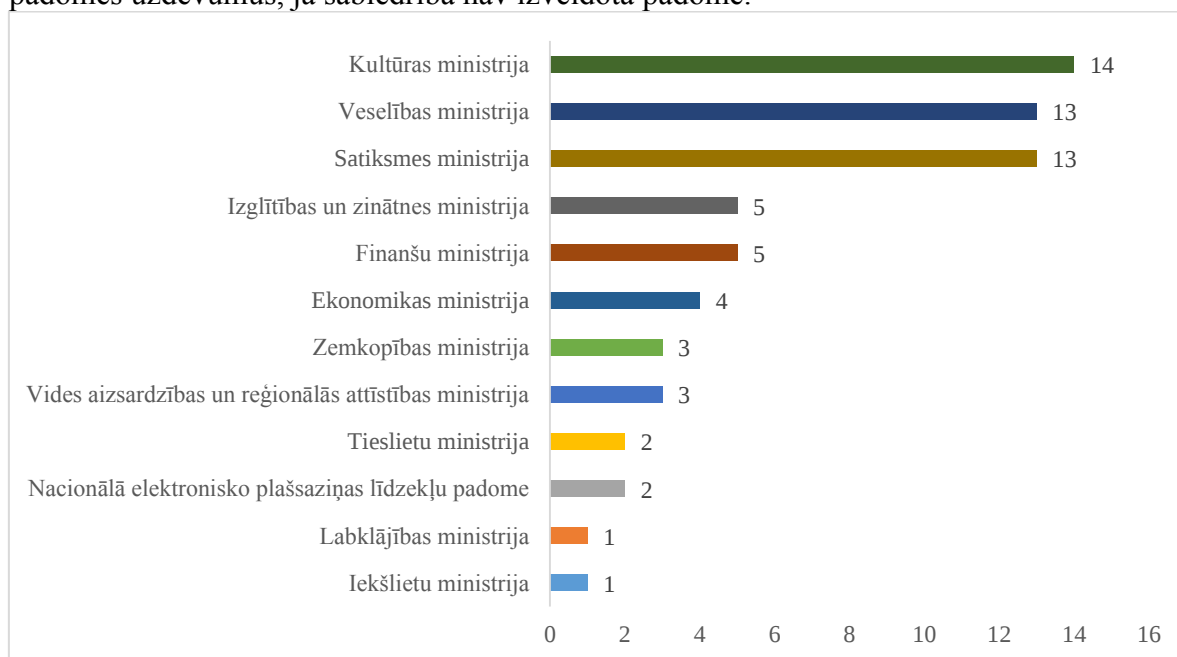
PKC pieredzes apmaiņas vizītes Skandināvijā, kas tika veiktas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmas ietvaros 2017. gada rudenī un 2018. gada sākumā, kā

20200420 PKCZino_VKS_pārvaldības_politika.docx; Konceptuālais ziņojums "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju"

arī 2018. gadā īstenotais Eiropas Komisijas Strukturālā atbalsta dienesta vadītais projekts ļāva secināt, ka valsts pārvaldības politika būtu jāattīsta, optimizējot pārvaldības portfeli un atkārtoti izvērtējot to, vai kapitāldaļu īpašumtiesību izmantošana ir visatbilstošākā reakcija uz izaicinājumiem, ar kuriem saskaras valsts, kā arī to, ka nepieciešama Latvijas valsts līdzdalības konsolidācija. Samazinot kapitāldaļu turētāju skaitu un apvienojot dažas valsts kapitālsabiedrības, tiktu iegūts pārskatāmāks portfelis un samazinātos vadības izmaksas, turklāt tas ļautu vadošajām iestādēm koncentrēties uz valsts līdzdalības vērtības palielināšanu³³.

Komerčiālo valsts kapitālsabiedrību centralizētas kapitāla daļu pārvaldības iespējamo modeļu salīdzinājums un piemēroība Latvijas situācijai

Pašreiz 100% valstij piederošu valsts kapitāla daļu turētāja funkcijas nodrošina 11 ministrijas un Nacionālās elektroniskās plašsaziņas līdzekļu padome (skat.3.attēls), kas kopumā veido ļoti sadrumstalotu pārvaldības praksi, jo katrs kapitāla daļu turētājs izveido savu kārtību kapitāla daļu pārvaldībai, ņemot vērā institūcijas organizatorisko un funkciju sadalījumu starp struktūrvienībām. Tāpat arī jāņem vērā līdzšinējā ministriju darbība kapitāla daļu pārvaldībai, kas ne vienmēr ir notikusi atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajam, kā arī jāatzīmē grozījumus šā likuma 66.pantā, kas stājas spēkā 2020.gada 1.janvārī un nosaka, ka dalībnieku sapulce pilda padomes uzdevumus, ja sabiedrībā nav izveidota padome.

Attēls 5 Valsts (100%) kapitāla daļu turētāji

Lai uzsāktu virzīšanos uz kapitāla daļu turētāja funkciju centralizāciju komerciālajām kapitālsabiedrībām, ir iespējami 3 modeļi centralizētai kapitāla daļu turēšana (skat. 1.tabulu).

³³ http://www.valstskapitals.gov.lv/images/userfiles/SOE_Review_LV_Final_report.pdf

Tabula 1

Iespējamie risinājumi kapitāla daļu turētāja funkciju konsolidēšanai

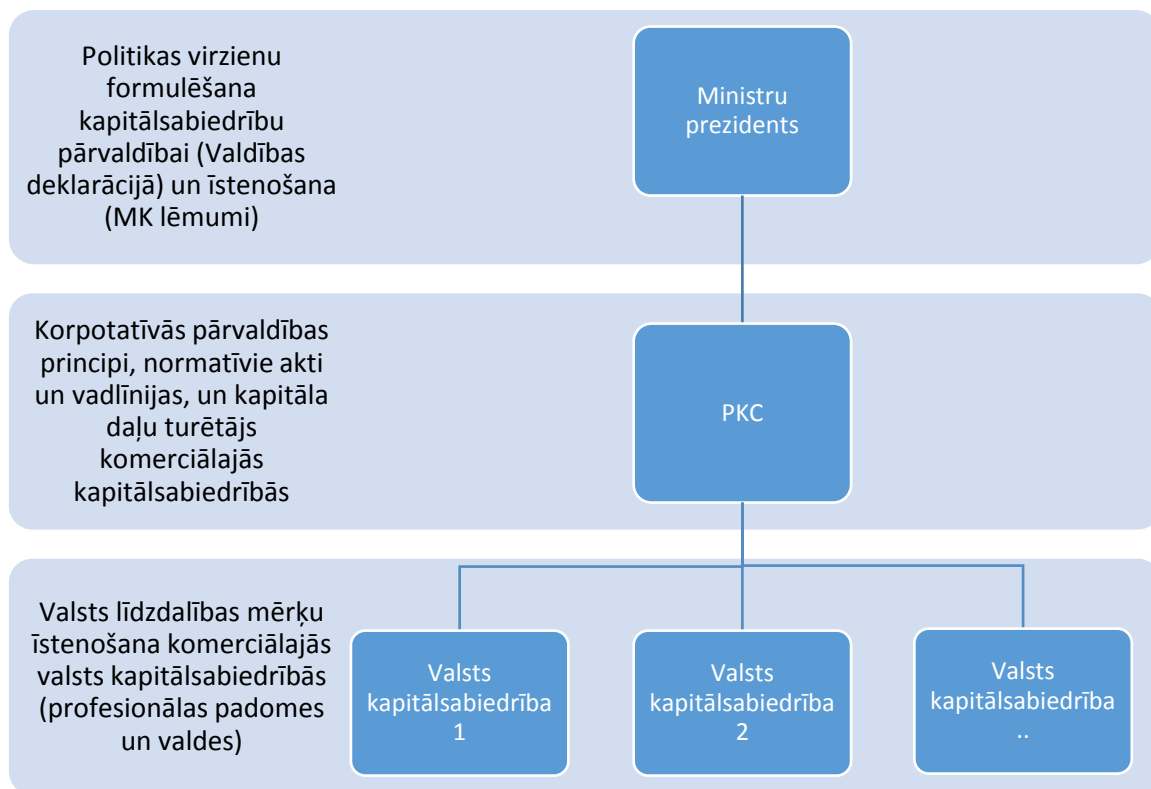
1. modelis	2. modelis	3. modelis
PKC kā valsts kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētājs	PKC turējumā esoša AS "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" (turpmāk – Possessor) kā valsts kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētājs, restrukturizējot Possessor, to sadalot divās kapitālsabiedrībās (otrā kapitālsabiedrībā atstājot ar kapitāla daļu turēšanu nesaistītās funkcijas)	Uz Possessor zināšanu (darbinieku) bāzes izveidots jauns valsts aktīvu pārvaldītājs (valsts kapitālsabiedrība SIA formā) kā valsts kapitāla daļu turētājs, kura kapitāla daļu turētājs ir PKC

Tālāk par katru modeli piedāvāts detalizēts vairāku kritēriju, priekšrocību un trūkumu izvērtējums.

1. modeļa PKC kā valsts kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētājs detalizēts apraksts

Ieviešanas kritēriji	Apraksts
Normatīvo aktu izmaiņas	Nepieciešamās izmaiņas: - Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un saistošajos MK noteikumos attiecībā uz PKC funkcijām un to, kā tiek nominētas valdes un padomes, notiek atskaitīšanās par rezultātiem un pieņemti lēmumi par dividendēm, - attiecīgo ministriju nolikumi un Attīstības finanšu institūcijas likums saistībā ar kapitāla daļu turētāja maiņu. Detalizēts saraksts ar nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos ir sniegts 5.pielikumā.
Īstenošanas izmaksas	Pieņemot, ka tiek nodotas centralizētā pārvaldībā 9 komerciālās valsts kapitālsabiedrības (skatīt tālāk ziņojumā sadaļu par iespējamām A grupā ietilpstošajām komerciālajām valsts kapitālsabiedrībām) un izmantojot pieredzi citās valstīs, kur viens cilvēks pārrauga ne vairāk kā 3-4 kapitālsabiedrības, centralizētā pārvaldītāja pamata funkciju izpildei būtu nepieciešami vismaz 3 darbinieki sākotnēji. Tā kā šie darbinieki vienlaicīgi būs arī PKC darbinieki, tad jārisina jautājums par atbilstošu atalgojumu, ņemot vērā tos ierobežojumus, kas attiecas uz valsts pārvaldē strādājošajiem. Ņemot vērā Valsts ieņēmumu dienesta publiskoto informāciju par profesiju vidējo stundas tarifa likmi EUR, 2019.gada novembrī (profesijas kods 241306) Finanšu ieguldījumu portfeļa vadītājam bija 26,82 EUR, bet ņemot vērā valsts pārvaldi, tas varētu būt 80% jeb 21,45 EUR stundā. Ņemot vērā aptuvenus aprēķinus, tas varētu būt aptuveni 50 000 EUR gadā vienam darbiniekam. Visas izmaksas jāparedz ikgadējā valsts budžetā, ja netiek nodrošināta daļa atalgojuma saņemšana padomes locekļa amatā. Ar laiku vajadzētu samazināties attiecīgo darbinieku skaitam ministrijās, kas līdz šim

	nodrošināja līdzīgu funkciju veikšanu, tomēr atalgojums šiem darbiniekiem varētu būt atšķirīgs.
Ieviešanas laiks	Ieviešanas laiks galvenokārt ir atkarīgs no normatīvo aktu grozījumu izstrādāšanai un pieņemšanai nepieciešamā laika, kā arī laika, lai atrastu atbilstošos darbiniekus, kas varētu notikt pakāpeniski, atbilstoši kapitālsabiedrību skaitam. Provizorisks tas varētu būt no 6 līdz 12 mēnešiem. Šajā laikā netiek rēķināts laiks, kas nepieciešams, lai nodotu PKC kā kapitāla daļu turētājam turējumā konkrētas kapitālsabiedrības, jo tiek pieņemts, ka tas notiks pakāpeniski.

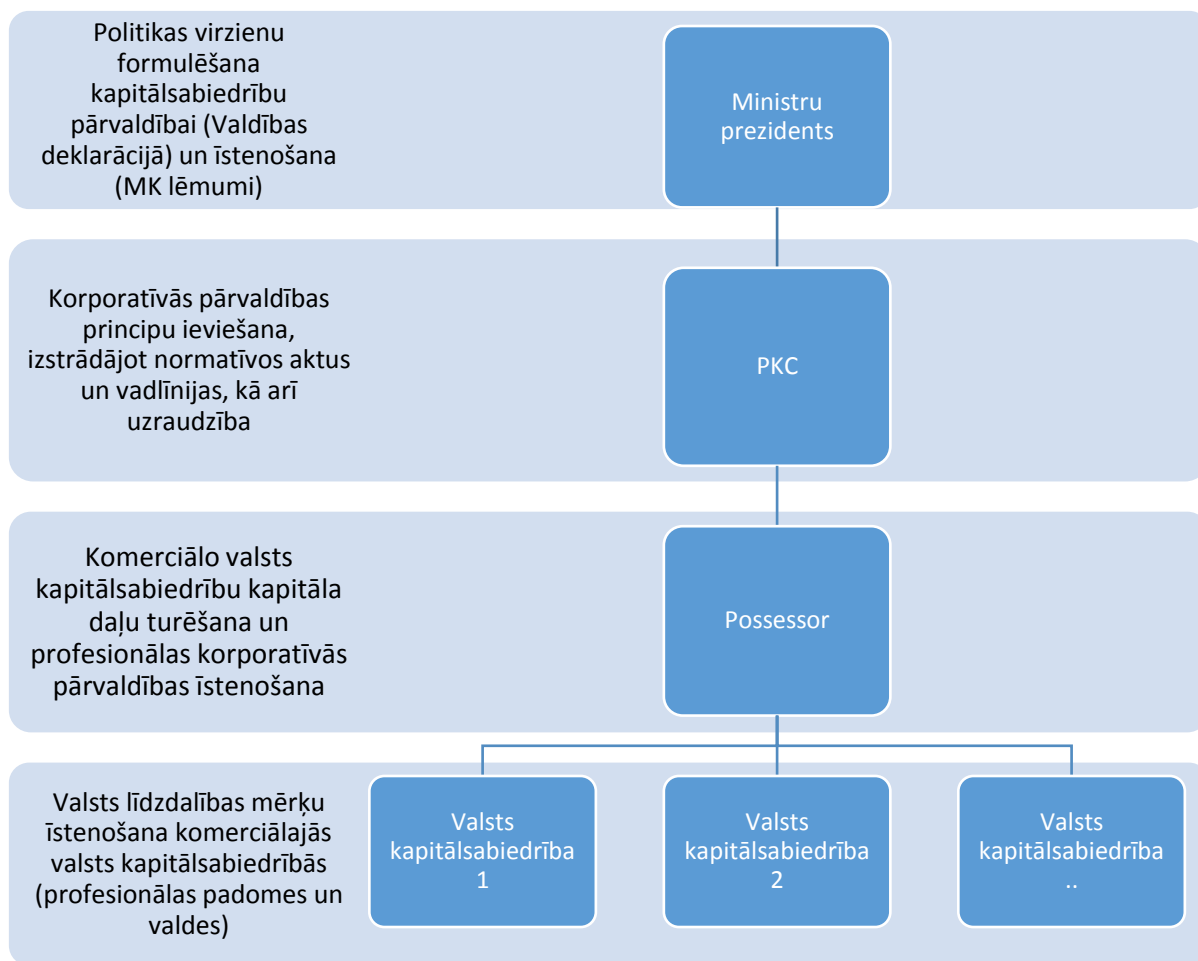
Attēls 6 Pārvaldības modelis, kurā PKC ir kapitāla daļu turētājs

	Priekšrocības	Trūkumi
1. modelis		
	- Atbilstoši esošajiem normatīvajiem aktiem PKC ir iespēja būt par kapitāla daļu turētāju - Kā tiešajam kapitāla daļu turētājam ir precīzāk veicamas izmaiņas normatīvajā regulējumā	- Jānodrošina kapitāla daļu turētāja un pārvaldības politikas veidošanas un pārraudzības funkciju nodalīšana - Jāpalielina visu (cilvēku, darba vietas, finanšu) resursu kapacitāte PKC. - Jārisina atbilstošs atalgojuma apmērs finanšu ieguldījumu portfeļa vadītājiem, kas nav iespējams pie Valsts un pašvaldību amatpersonu atlīdzības likumā noteiktajiem ierobežojumiem, izņemot gadījumu, ja tiek pieļauta amatu savienošana ar padomes locekļu amatiem

Šāds pārvaldības modelis līdzīgi tiek īstenots Somijā (skatīt 1.pielikumu).

2. modeļa PKC turējumā esoša AS "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" (turpmāk – Possessor) kā valsts kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētājs, restrukturizējot Possessor, to sadalot divās kapitālsabiedrībās (otrā kapitālsabiedrībā atstājot ar kapitāla daļu turēšanu nesaistītās funkcijas) detalizēts apraksts

Ieviešanas kritēriji	Apraksts
Normatīvo aktu izmaiņas	Nepieciešamās izmaiņas: • Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un saistošajos MK noteikumos attiecībā uz PKC funkcijām un to, kā tiek nominētas valdes un padomes, notiek atskaitīšanās par rezultātiem un pieņemti lēmumi par dividendēm, • attiecīgo ministriju nolikumi un Attīstības finanšu institūcijas likums saistībā ar kapitāla daļu turētāja maiņu; • saistībā ar Possessor reorganizāciju un pārējo funkciju (privatizācijas sertifikāti, nekustamie īpašumi u.c.) nodošanu un saistībā ar Possessor darbības mērķa maiņu no privatizācijas uz kapitāla daļu turēšanu. Detalizēts saraksts ar nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos ir sniegts 5.pielikumā.
Īstenošanas izmaksas	Šobrīd nav viennozīmīgi iespējams izvērtēt, kādas varētu būt Possessor reorganizācijas izmaksas. Līdzīgi kā 1.modelī, pieņemot, ka tiek nodotas centralizētā pārvaldībā 9 komerciālās valsts kapitālsabiedrības (skatīt tālāk ziņojumā sadaļu par iespējamām A grupā ietilpstošajām komerciālajām valsts kapitālsabiedrībām) un izmantojot pieredzi citās valstīs, kur viens cilvēks pārrauga ne vairāk kā 3-4 kapitālsabiedrības, centralizētā pārvaldītāja pamata funkciju izpildei būtu nepieciešami vismaz 3 darbinieki. Tā kā Possessor nodarbojas arī ar privatizējamo (un likvidējamo/ maksātnespējīgo) kapitālsabiedrību pārvaldību, tad jau šobrīd Possessor struktūrā ir darbinieki, kas varētu veikt šīs funkcijas, tomēr, lai papildu nodrošinātu 9 kapitālsabiedrību kapitāldaļu pārvaldību, arī šajā gadījumā varētu būt nepieciešami līdz 3 papildu darbinieki, gadījumā, ja šie darbinieki darbotos arī kā padomes locekļi. Ņemot vērā Valsts ieņēmumu dienesta publiskoto informāciju par profesiju vidējo stundas tarifa likmi EUR, 2019.gada novembrī (profesijas kods 241306) Finanšu ieguldījumu portfeļa vadītājam bija 26,82 EUR. Ņemot vērā, ka šie būs kapitālsabiedrības darbinieki, nav nepieciešams risināt jautājumu par atalgojuma maksimālo apmēru. Valsts budžetā jāparedz vienreizējas reorganizācijas izmaksas. Nodalīto citu funkciju īstenošanai saglabājas līdzšinējā finansēšanas kārtība, tikai citā struktūrā. Iespējama darbinieku un citu izmaksu kompensēšana no turējumā esošo kapitālsabiedrības peļņas, nosakot konkrēta maksājuma veidā.
Ieviešanas laiks	Ieviešanas laiks galvenokārt ir atkarīgs no normatīvo aktu grozījumu izstrādāšanai un lēmumu pieņemšanai nepieciešamā laika, kā arī no laika, kas nepieciešams, lai veiktu Possessor reorganizāciju un nodotu ar kapitāla daļu pārvaldīšanu nesaistītās funkcijas citai iestādei vai kapitālsabiedrībai. Provizoriski tas varētu būt, sākot no 12 mēnešiem. Šajā laikā netiek rēķināts laiks, kas nepieciešams, lai nodotu kapitāla daļu turētājam turējumā konkrētas kapitālsabiedrības, jo tiek pieņemts, ka tas notiks pakāpeniski.

Attēls 7 Pārvaldības modelis ar Possessor pārveidošanu un nodošanu PKC kā kapitāla daļu turētājam

Šāds pārvaldības modelis ir raksturīgs Lielbritānijā, kur aktīvu pārvaldīšanai izveidota atsevišķa kapitālsabiedrība (skatīt 4.pielikumu), kā arī Slovēnijā³⁴ un Austrijā³⁵.

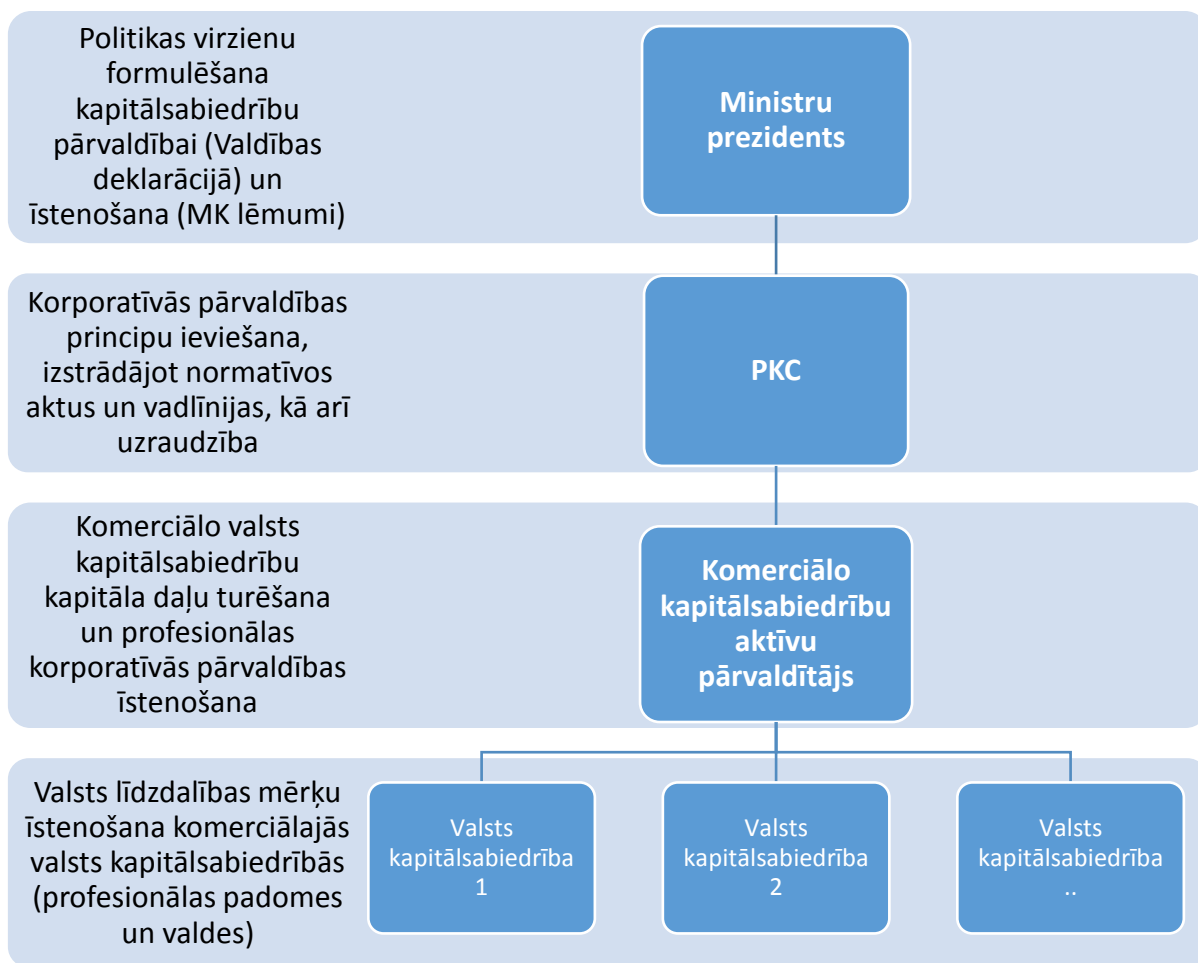
	Priekšrocības	Trūkumi
2. modelis		
	• Possessor ir esoša kapacitāte kapitālsabiedrību pārvaldībā, kas nedaudz jāstiprina • Nav jāveido jauna institūcija vai kapitālsabiedrība	• Nepieciešama Possessor restrukturizācija, nodalot citas valsts aktīvu pārvaldīšanas funkcijas (privatizācijas sertifikāti, nekustamo īpašumu realizācija u.c.) no kapitāla daļu pārvaldības • Pārējām Possessor funkcijām, kas visticamāk tiktu nodotas citai valsts kapitālsabiedrībai, būtu nepieciešams atrast atbilstošu kapitāldaļu turētāju. • Possessor funkcija atbilstoši likumam, ir valstij piederošo kapitāla daļu atsavināšana, bet nodošana centralizētai pārvaldīšanai nebūtu ieteicams institucionāli saistīt ar atsavināšanas jautājumiem • Possessor kapitāla daļu turētāja pārstāvis ir ekonomikas ministrs, kas rada politiskās ietekmes uz centralizēta kapitāla daļu turētāja darbību riskus

³⁴ <https://www.sdh.si/en-gb/asset-management/list-of-assets>

³⁵ <https://en.oebag.gv.at/>

3. modeļa Uz Possessor zināšanu (darbinieku) bāzes izveidots jauns valsts aktīvu pārvaldītājs (valsts kapitālsabiedrība SIA formā) kā valsts kapitāla daļu turētājs, kura kapitāla daļu turētājs ir PKC detalizēts apraksts

Ieviešanas kritēriji	Apraksts
Normatīvo aktu izmaiņas	Nepieciešamās izmaiņas: • Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un saistošajos MK noteikumos attiecībā uz PKC funkcijām un to, kā tiek nominētas valdes un padomes, notiek atskaitīšanās par rezultātiem un pieņemti lēmumi par dividendēm, • attiecīgo ministriju nolikumi un Attīstības finanšu institūcijas likums saistībā ar kapitāla daļu turētāja maiņu; • saistībā ar kapitāla daļu turētāja funkciju piešķiršanu jaunizveidotajam centralizētajam pārvaldītājam. Detalizēts saraksts ar nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos ir sniegts 5.pielikumā.
Īstenošanas izmaksas	Līdzīgi kā 1.modelī, pieņemot, ka tiek nodotas centralizētā pārvaldībā 9 komerciālās valsts kapitālsabiedrības (skatīt tālāk ziņojumā sadaļu par iespējamām A grupā ietilpstošajām komerciālajām valsts kapitālsabiedrībām) un izmantojot pieredzi citās valstīs, kur viens cilvēks pārrauga ne vairāk kā 3-4 kapitālsabiedrības, centralizētā pārvaldītāja pamata funkciju izpildei būtu nepieciešami vismaz sākotnēji 4 darbinieki: 3 finanšu ieguldījumu portfeļa vadītāji (pieņemot, ka viens no darbiniekiem ir arī šīs kapitālsabiedrības vadītājs, valdes loceklis) un 1 lietvedis/ administrators. Paredzams, ka šī kapitālsabiedrība būs maza, jo valsts kapitālsabiedrības tiks nodotas turējumā nevis veidos vienu lielu kapitālsabiedrību, tādēļ padome netiks veidota, bet šī kapitālsabiedrība atskaitīsies PKC, kas nodrošinās arī padomes funkcijas. Ņemot vērā Valsts ieņēmumu dienesta publiskoto informāciju par profesiju vidējo stundas tarifa likmi EUR, 2019.gada novembrī (profesijas kods 241306) Finanšu ieguldījumu portfeļa vadītājam bija 26,82 EUR. Ņemot vērā, ka šie būs jau esošas kapitālsabiedrības darbinieki, nav nepieciešams risināt jautājumu par atalgojuma maksimālo apmēru Kapitālsabiedrībā nepieciešams arī administrators/lietvedis. Iespējama darbinieku un citu izmaksu kompensēšana no turējumā esošo kapitālsabiedrību peļņas, nosakot konkrēta maksājuma veidā. Nepieciešams sākotnējais valsts izvērtējums par līdzdalības iegūšanu un finansiālais ieguldījums pamatkapitālā – minimums 2800 EUR no valsts budžeta līdzekļiem.
Ieviešanas laiks	Ieviešanas laiks galvenokārt ir atkarīgs no normatīvo aktu grozījumu izstrādāšanai un lēmumu pieņemšanai nepieciešamā laika, kā arī no laika, kas nepieciešams, lai izveidotu jaunu kapitālsabiedrību. Provizorisks tas varētu būt, sākot no 6 līdz 12 mēnešiem. Šajā laikā netiek rēķināts laiks, kas nepieciešams, lai nodotu kapitāla daļu turētājam turējumā konkrētas kapitālsabiedrības, jo tiek pieņemts, ka tas notiks pakāpeniski.

Attēls 8 Pārvaldības modelis, kurā tiek veidots jauns komerciālo kapitālsabiedrību centralizēts pārvaldītājs

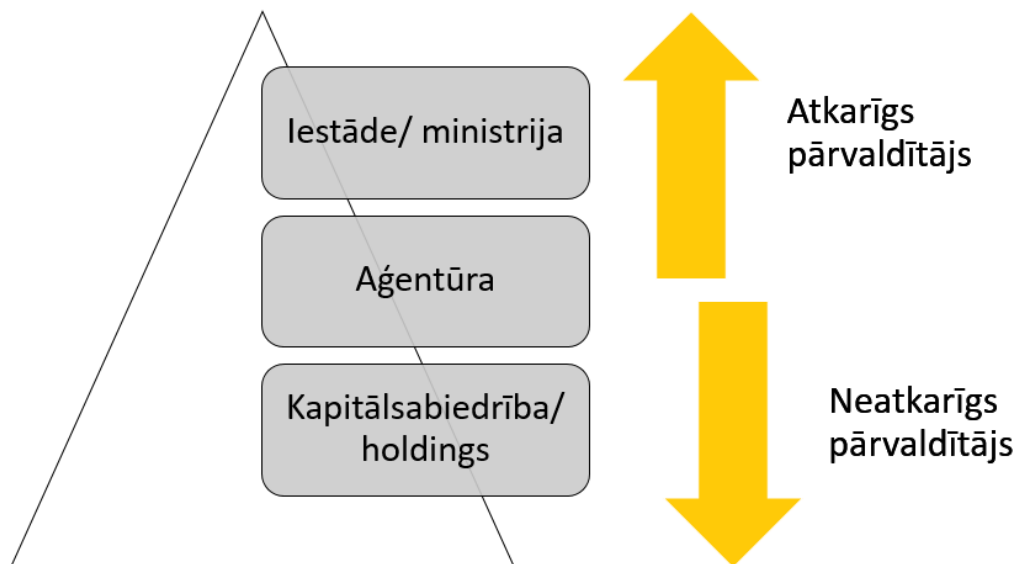
Līdzīgi kā 2.modelis, arī 3.modelis ir raksturīgs Lielbritānijai, kur aktīvu pārvaldīšanai izveidota atsevišķa kapitālsabiedrība (skatīt 4.pielikumu), kā arī Slovēnijai un Austrijai.

	Priekšrocības	Trūkumi
3. modelis		
	• Izmantotas Possessor zināšanas un kapacitāte. • Kapitālsabiedrību pārvaldības politikas veidošana, pārraudzība un aktīvu pārvaldīšana nodalīta. • Tiešas politiskās ietekmes uz valsts kapitālsabiedrībām iespējamība samazināta, kas uzlabo iespēju veidot profesionālu pārvaldību un veicināt aktīvu pieaugumu.	• Nepieciešams izveidot jaunu valsts kapitālsabiedrību. • Nepieciešamas izmaiņas Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, lai noteiktu jaundibināmo kapitālsabiedrību (aktīvu pārvaldītāju) kā valsts kapitāla daļu turētāju, kas varētu paildzināt lēmuma pieņemšanu par kapitālsabiedrības izveides uzsākšanu.

Lai pieņemtu lēmumu par atbilstošāko centralizētas pārvaldības modeli, kas atbilstu Latvijas situācijai, jāņem vērā šādi aktīvu pārvaldītāja neatkarības nosacījumi (7.attēls), - jo tuvāk centralizētās pārvaldības institūcija ir valdībai, jo vieglāk ir pieņemt lēmumus attiecībā

20200420 PKCZino_VKS_pārvaldības_politika.docx; Konceptuālais ziņojums "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju"

uz konkrēto turējumā esošo kapitālsabiedrību. Tai pat laikā, valsts kapitālsabiedrības būs gan vieglāk kontrolējamas, gan arī ietekmējamās no valdības puses. Savukārt, ja kapitāldaļu turētājs ir neatkarīgāks, piemēram, atsevišķa kapitālsabiedrība, tad kapitālsabiedrības lēmumi būs grūtāk ietekmējami no valdības/ politiku puses.

Attēls 9 Pārvaldības institūcijas neatkarības līmenis

PKC piedāvātais centralizētais pārvaldības modelis ir 3. modelis, t.i., jaunizveidots aktīvu pārvaldītājs kā valsts kapitālsabiedrība kapitāla daļu turētājs, kura kapitāla daļu turētājs ir PKC. Ņemot vērā esošo valsts kapitālsabiedrību pārvaldības situāciju, kurā kopš 2012. gada PKC ir uzkrājis zināšanas, kapacitāti, veicis pētījumus un veidojis valsts kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, PKC būtu lietderīgi savas zināšanas izmantot, lai veidotu un paplašinātu centralizētu valsts kapitālsabiedrību pārvaldību. Vienlaikus, lai nodrošinātu PKC ar atbilstošu papildu kapacitāti, ir iespējams un vēlams izmantot arī Possessor daudzu gadu garumā uzkrāto pieredzi kapitāla daļu pārvaldībā, piesaistot jaunveidojamā aktīvu pārvaldītājā darbiniekus no Possessor. Uzskatām, ka būtu lietderīgi apvienot PKC un Possessor par kapitāla daļu pārvaldību atbildīgo darbinieku zināšanas un kapacitāti, izveidojot centralizētu kapitāla daļu pārvaldītāju, to veidojot kā atsevišķu jaunu valsts kapitālsabiedrību. PKC būtu šī jaunizveidojamā aktīvu pārvaldītāja kapitāldaļu turētājs. Savukārt komerciālās kapitālsabiedrības un kapitāla daļas šādās kapitālsabiedrībās tiktu pakāpeniski nodotas turējumā jaunizveidotajam aktīvu pārvaldītājam (līdzīgi kā šobrīd Possessor turējumā ir, piemēram, ~51% SIA “Tet”), tādējādi tām saglabājot valsts kapitālsabiedrību un valstij piederošu kapitāla daļu statusu un nodrošinot to, ka esošais pārvaldības normatīvais regulējums būtu piemērojams arī jaunajā modelī. Atšķirībā no 2. modeļa šajā modelī nav paredzēta Possessor reorganizācija.

3. modelī iesaistīto organizāciju struktūra nodrošina arī salīdzinoši neatkarīgāku pārvaldību kā 1. modelī, jo tajā ir vairākas pakārtotās organizācijas. Pirmkārt, to pārrauga Ministru prezidents, kura vadībā ir izstrādāta valdības deklarācija, kur formulēti būtiskākie virzieni valsts kapitālsabiedrību pārvaldīšanai, kā arī valdības sēdēs tiek pieņemti būtiskākie

lēmumi par valsts kapitālsabiedrībām, t.i., līdzdalības iegūšana, saglabāšana un izbeigšana, vispārējā stratēģiskā mērķa noteikšana un peļņas sadale. Otrkārt, PKC, kas nodrošina valsts kapitālsabiedrību pārvaldības politikas izstrādāšanu un attiecīgo normatīvo aktu un vadlīniju sagatavošanu, kā arī jaunizveidotā centralizētās valsts kapitālsabiedrību aktīvu pārvaldītāja kapitāla daļu turēšanu. Treškārt, šajā struktūrā iezīmēts aktīvu pārvaldītājs, kas nodrošinās komerciālo valsts kapitālsabiedrību centralizētu pārvaldību. Ņemot vērā, ka aktīvu pārvaldītājs būs kapitāla daļu turētājs, bet ne kapitāla daļu īpašnieks (mātes kompānija), nav paredzams, ka šim aktīvu pārvaldītājam pašam būs padome, bet tikai operatīvā vadība, t.i., valde. Padomes uzdevumus nodrošinās PKC kā kapitāla daļu turētājs. PKC organizēs jaunizveidotā aktīvu pārvaldītāja vadītāja (valdes locekļa) nominēšanas procesu, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Ceturtkārt, šajā struktūrā redzamas tās valsts kapitālsabiedrības, kas tiks nodotas turējumā aktīvu pārvaldītājam. To finanšu mērķus noteiks aktīvu pārvaldītājs, bet specifiskos valsts noteiktos nefinanšu mērķus, ja tādi būs, izvirzīs nozares ministrija. Atbilstoši spēkā esošajai kārtībai, ja kapitāldaļu turētājs, izstrādājot valsts kapitālsabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģiju, neņem vērā nozares ministrijas atzinumu, tad attiecīgo jautājumu izskata Ministru kabinets.

Kā lielākais 3.modeļa ieguvums ir iespēja ar mazākiem juridiskiem šķēršļiem un sasaistes ar sabiedrībā neviennozīmīgi vērtēto privatizācijas procesu un to īstenojošo institūciju izveidot jaunu, profesionālu, pēc vienotiem principiem darbojošos, no nepamatotas politiskās ietekmes attālinātu, uz uzņēmumu vērtības un peļņas pieaugumu orientētu centralizētu valsts kapitālsabiedrību pārvaldītāju.

Centralizētajai pārvaldībai nododamās valsts kapitālsabiedrības

Balstoties uz PKC un Eiropas Komisijas īstenoto pētījumu³⁶, PKC priekšlikums ir, ka A grupā klasificētās valsts kapitālsabiedrības būtu jāizvērtē prioritāri kā tādas, kuras varētu tikt nodotas centralizētā aktīvu pārvaldītāja turējumā. Tomēr šis saraksts varētu būt arī plašāks, kā arī būtu jāizvērtē iespējas citas valsts kapitālsabiedrības nākotnē nodot centralizētā aktīvu pārvaldītāja turējumā, tādējādi veicinot to pārvaldības profesionalizāciju un darbības efektivitātes celšanu, kā arī nošķirot ministrijas kā nozares politikas veidotāja lomu no kapitāla daļu turētāja lomas, kuras finanšu un nefinanšu mērķu kontekstā ir savstarpēji konfliktējošas.

Bez jau minētajām komerciālajām valsts kapitālsabiedrībām kapitāldaļu turētāju optimizācija nepieciešama arī tādos no valsts budžeta finansējuma atkarīgos sektoros kā kultūra un veselība. Pilns B grupas uzņēmumu saraksts pieejams 6.pielikumā. Kā norādīts iepriekš minētajā pētījumā “Latvijas valsts līdzdalības konsolidācijā, samazinot kapitāldaļu turētāju skaitu un apvienojot dažas valsts KS, tiktu iegūts pārskatāmāks portfelis un samazinātos vadības izmaksas, turklāt tas ļautu vadošajām iestādēm koncentrēties uz valsts līdzdalības vērtības palielināšanu.” Iepriekšminētajā pētījumā tika arī uzsvērtā nepieciešamība kritiskāk pārvērtēt valsts līdzdalības nepieciešamību.

³⁶ State ownership policy review in Latvia, pieejams šeit:

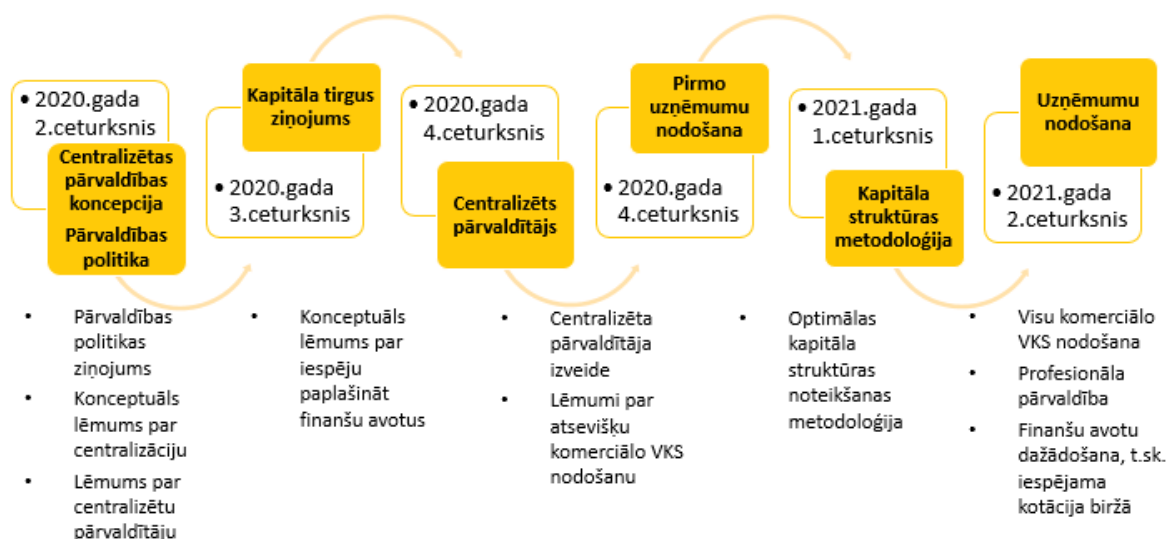
http://www.valstskapitals.gov.lv/images/userfiles/SOE_Review_LV_Final_report.pdf

20200420 PKCZino_VKS_pārvaldības_politika.docx; Konceptuālais ziņojums “Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju”

Zemāk 8.attēlā apkopoti būtiskākie lēmumi vai notikumi, kas paredzami šogad vai 2021.gada sākumā, un ir saistīti ar centralizēta aktīvu pārvaldītāja izveidošanu:

- konceptuālais ziņojums “Latvijas nacionālā kapitāla tirgus attīstība un tā loma Latvijas ekonomikas izaugsmē” (Kapitāla tirgus ziņojums), kas paredz konceptuāli lemt par valsts kapitālsabiedrību nepieciešamību paplašināt finanšu avotus un izmantot valsts kapitālsabiedrības kā instrumentu Latvijas kapitāla tirgus attīstībai;
- šis konceptuālais ziņojums par valsts kapitāla daļu pārvaldības politiku;
- Eiropas Komisijas un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas sadarbībā ar kompāniju PwC pētījuma rezultāti par optimālas kapitāla struktūras izveides metodoloģiju.

8. attēlā iezīmēti arī pasākumi, kas veicami starplaikā starp šiem ziņojumiem, kā lēmums par centralizēta aktīvu pārvaldītāja izveidi, pirmo valsts kapitālsabiedrību nodošanu un tālāku lēmumu pieņemšana, kas potenciāli iekļautu arī iespējamu akciju kotāciju vai obligāciju izdošanu biržā.

Attēls 10 Būtiskāko lēmumu laika skala

Ietekme uz valsts budžetu

Modelis	Izdevumu pozīcijas
1. modelis	- 3 darbinieku atalgojums (150 000 EUR gadā) - Darba vietu izveides un nodrošināšanas izmaksas (20 000 EUR pirmajā gadā, 5 000 EUR ik gadu)
2. modelis	- Reorganizācijas izmaksas (vienreizējas izmaksas)
3. modelis	- Ieguldījums jaunizveidojamās kapitālsabiedrības pamatkapitālā minimums 2 800 EUR (vienreizējas izmaksas)

Priekšlikumi

Ņemot vērā iepriekšminēto, PKC ierosina atbalstīt šādu turpmāko rīcību:

1. Atbalstīt jauna centralizēta valsts kapitāla daļu pārvaldītāja izveidi, kura kapitāla daļu turētāja funkcijas nodrošinātu PKC (3.modelis);
2. PKC līdz 2020.gada 30.jūnijam sagatavot tiesību aktu projektus par centralizēta valsts kapitāla daļu pārvaldītāja izveidi un A grupas valsts kapitālsabiedrību nodošanu turējumā centralizētajam valsts kapitāla daļu pārvaldītājam;
3. Ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā pēc centralizēta valsts kapitāla daļu pārvaldītāja reģistrēšanas, nodot A grupas valsts kapitālsabiedrības turējumā centralizētajam valsts kapitāla daļu pārvaldītājam.

Ministru prezidents

A.K. Kariņš

Vīza:

Pārresoru koordinācijas centra vadītājs

P. Vilks

23.04.2020 14:13

8099

I. Puķīte 67082997

Ilze.Pukite@pkc.mk.gov.lv

S. Ozola 67082815

Sarmite.Ozola@pkc.mk.gov.lv

Valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības modelis Somijā

State's portfolio (68 companies)

PRIME MINISTER'S OFFICE (43 companies)

OTHER MINISTRIES (25 companies)

COMMERCIAL COMPANIES

FINANCE INTEREST	STRATEGIC INTEREST	SPECIAL TASK COMPANIES	
Vake • Altia (36,2 %) • Neste (8,3 %) • Nordic Morning Group • Posti Group (49,9 %) • Vapo (16,7 %) Solidium • Elisa (10,0 %) • Kemira (14,0 %) • Konecranes (7,4 %) • Metso (14,9 %) • Nokia (3,7 %) • Nokia Renkaat (5,0 %) • Outokumpu (21,7 %) • Outotec (14,9 %) • Sampo (10,0 %) • SSAB (12,6 %) • Stora Enso (10,7 %) • Tieto (10,0 %) • Valmet (11,1 %)	• Arctia • Boreal Kasvinjalostus • Finavia • Finnair (55,8 %) • Fortum (50,8 %) • Gasum • Kemijoki (50,1 %) • Leijona Catering • Motiva • Neste (36,4 %) • Patria (50,1 %) • Posti Group (50,1 %) • Suomen Lauttaliikenne • Suomen Rahapaja*** • Suomen Siemenperunakeskus (22 %) • Suomen Viljava • Tapio • Vapo (33,4 %) • VR-Yhtymä * Commercial company with strategic interest ** Commercial company *** No strategic interest anymore	• FinnpiilotPilotage • Gasonia (99 %) • Governia • Kuntarahoitus (16 %) • Solidium • Suomen Erillisverkot • Suomen Ilmailuopisto (49,5 %) • Valtion kehitysyhtiö Vake • Veikkaus	• Cinia** (77,5%) LVM • Pohjolan Rautatiet LVM • Traffic Management Finland LVM • Yleisradio LVM • CSC-Tieteen tietotekniikan keskus OKM • Hevosopisto (25 %) OKM • Alko STM • STUK International STM • Business Finland TEM • Finnvera TEM • Suomen Malmijalostus TEM • Suomen Teollisuussijoitus TEM • Teknologian tutkimuskeskus VTT TEM • Teollisen Yhteistyön Rahasto (93,4%) UM • OHY Arsenal VM • Fingrid * (53,1 %) VM • Gasgrid Finland VM • Hansel VM • Haus Kehittämiskeskus VM • SoteDigi VM • Suomen Kaasuverkko VM • Suomen Yliopistokiinteistöt (33,3%) VM • Tietokarhu (20 %) VM • Vimana VM • A-Kruunu YM

Shares can be transferred by a resolution of Government

Ownership 100% in all other companies

Prime Minister's Office | ynpk.fi

Prime Minister's Office | vnk.fi

Avots: <https://vnk.fi/en/companies>

Valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības modelis Zviedrijā

Management responsibility Minister responsible for the company in brackets unless otherwise stated Ministry of Enterprise and Innovation (Baylan) Akademiska Hus¹ Almi Företagspartner Apoteket Arlandabanan Infrastructure² Bilprovningen EUROFIMA² Green Cargo Göta kanalbolag Infranord Jernhusen³ Lernia LKAB Metria Orio PostNord RISE, Research Institutes of Sweden Samhall Saminvest SAS SBAB SEK, Svensk Exportkredit SJ SOS Alarm Specialfastigheter³ SSC, Svenska rymdaktiebolaget Statens Bostadsomvandling³ Stiftelsen Industrifonden Stiftelsen Norrlandsfonden Sveaskog Svedab² Svenska Skeppshypotek Svenska Spel Svevia Swedavia Swedesurvey³ Swedfund International Telia Company Teracom Group Vasallen³ Vattenfall VisitSweden The Minister responsible is: 1) Minister Ernkranz, Ministry of Education and Research. 2) Minister Eneroth, Ministry of Infrastructure. 3) Minister Bolund, Ministry of Finance.	Ministry of Finance (Shekarabi) Miljömärkning Sverige Ministry of Culture (Lind) Kungliga Dramatiska teatern Kungliga Operan Voksenåsen Ministry of Health and Social Affairs (Hallengren) APL, Apotek Produktion & Laboratorier Systembolaget Ministry for Foreign Affairs (Wallström) Sweden House

Avots: Annual report for state-owned enterprises 2018, Government Offices of Sweden

20200420 PKCZino_VKS_pārvaldības_politika.docx; Konceptuālais ziņojums "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju"

Valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības modelis Norvēģijā

Overview of the state's direct ownership as of May 2019¹

Ministry and company	Shareholding	Category
Ministry of Finance		
Folketrygdfondet (special-legislation company)	100 %	Not categorised
Ministry of Defence		
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	100 %	2
Ministry of Health and Care Services		
Helse Midt-Norge RHF	100 %	4
Helse Nord RHF	100 %	4
Helse Sør-Øst RHF	100 %	4
Helse Vest RHF	100 %	4
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	49 %	4
Norsk Helsenett SF	100 %	4
AS Vinmonopolet (special-legislation company)	100 %	4
Ministry of Climate and Environment		
Bjørnøen AS	100 %	4
Enova SF	100 %	4
Kings Bay AS	100 %	4
Ministry of Local Government and Modernisation		
Kommunalbanken AS	100 %	3
Ministry of Culture		
Carte Blanche AS	70 %	4
AS Den Nationale Scene	66,67 %	4
Den Norske Opera & Ballett AS	100 %	4
Filmparken AS	77,6 %	Not categorised
Nationaltheatret AS	100 %	4
Norsk rikskringkasting AS	100 %	4
Norsk Tipping AS (særlovsselskap)	100 %	4
Rogaland Teater AS	66,67 %	4
Rosenkrantzgate 10 AS	3,07 %	Not categorised
Talent Norge AS	33,33 %	4
Trøndelag Teater AS	66,67 %	4
Ministry of Education and Research		
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	100 %	4
Simula Research Laboratory AS	100 %	4
Universitetssenteret på Svalbard AS	100 %	4
Ministry of Agriculture and Fisheries		
Graminor AS	28,2 %	4
Kimén Sævalaboratoriet AS	51 %	4
Statskog SF	100 %	4
Staur gård AS	100 %	4

¹ It is the companies in this overview that are referred to in the State Ownership Report. There was recently a change in ownership at Aerospace Industrial Maintenance Norway AS and the state no longer has ownership interests in this company, cf. "Key Issues for the State as owner", page 9. An updated overview of the state's direct ownership can be found at www.eierskap.no.

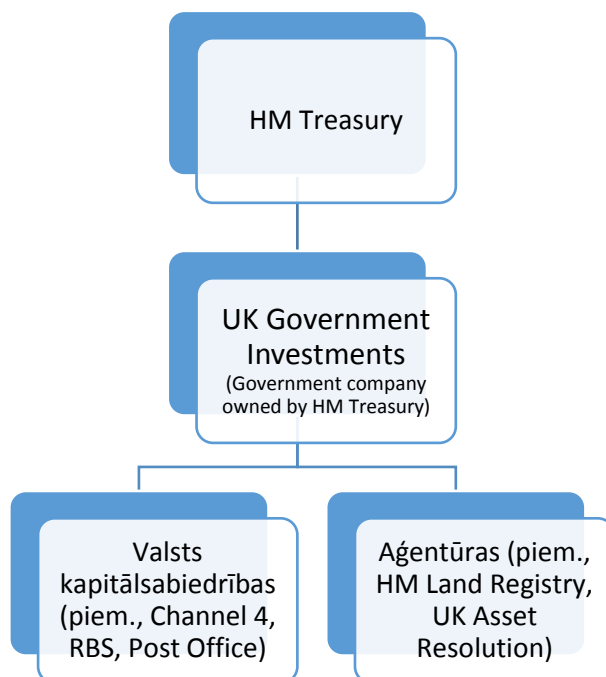
Ministry and company	Shareholding	Category
The Ministry of Trade, Industry and Fisheries		
Ambita AS	100 %	1
Aker Kværner Holding AS	30 %	2
Andøya Space Center AS	90 %	4
Argentum Fondsinvesteringer AS	100 %	3
Baneservice AS	100 %	1
DNB ASA	34 %	2
Eksportfinans ASA	15 %	3
Eksportkreditt Norge AS	100 %	4
Electronic Chart Centre AS	100 %	3
Entra ASA	33,4 %	1
Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering AS	100 %	4
Flytoget AS	100 %	1
GIEK Kredittforsikring AS	100 %	3
Innovasjon Norge (special-legislation company)	51 %	4
Investinor AS	100 %	3
Kongsberg Gruppen ASA	50,001 %	2
Mesta AS	100 %	1
Nammo AS	50 %	2
Nofima AS	56,84 %	4
Norges sjømatråd AS	100 %	4
Norsk Hydro ASA	34,26 %	2
Nysnø Klimainvesteringer AS	100 %	3
Posten Norge AS	100 %	3
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	100 %	4
Space Norway AS	100 %	4
Statkraft SF	100 %	3
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	100 %	4
Telenor ASA	53,97 %	2
Yara International ASA	36,21 %	2
Ministry of Petroleum and Energy		
Equinor ASA	67 %	2
Gassco AS	100 %	4
Gassnova SF	100 %	4
Petoro AS	100 %	4
Statnett SF	100 %	4
Ministry of Transport and Communication		
Avinor AS	100 %	4
Bane NOR SF	100 %	4
Entur AS	100 %	4
Mantena AS	100 %	3
Norske tog AS	100 %	4
Nye Veier AS	100 %	4
Vygruppen AS	100 %	3
Ministry of Foreign Affairs		
Norfund (special-legislation company)	100 %	4

Avots: The State Ownership Report 2018, Norwegian Ministry of Trade, Industry and Fisheries

Piezīme: 1.-3.kategorijas kapitālsabiedrības ir komerciālas (t.sk. ar speciāliem mērķiem), 4.kategorijas kapitālsabiedrības darbojas tikai nozares politikas uzdevumu īstenošanai

20200420 PKCZino_VKS_pārvaldības_politika.docx; Konceptuālais ziņojums "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju"

Valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības modelis Lielbritānijā

Avots: <https://www.ukgi.org.uk/what-we-do/our-partner-bodies/>

Nepieciešamās normatīvo aktu izmaiņas

Neatkarīgi no izvēlēta modeļa nepieciešami grozījumi šādos normatīvajos aktos:

Pirmais modelis	Otrais modelis	Trešais modelis
1. Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums		
2. Ministru kabineta 2020.gada 7.janvāra noteikumi Nr.20 "Valdes un padomes locekļu nominēšanas kārtība kapitālsabiedrībās, kurās kapitāla daļas pieder valstij vai atvasinātai publiskai personai"		
3. Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumi Nr. 95 "Kārtība, kādā tiek vērtēti darbības rezultāti un finanšu rādītāji kapitālsabiedrībai, kurā valstij ir izšķirošā ietekme"		
4. Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumi Nr. 95 "Kārtība, kādā tiek vērtēti darbības rezultāti un finanšu rādītāji kapitālsabiedrībai, kurā valstij ir izšķirošā ietekme"		
5. Ministru kabineta 2015.gada 22.decembra noteikumi Nr. 806 "Kārtība, kādā valsts kapitālsabiedrības un publiski privātās kapitālsabiedrības, kurās valsts ir dalībnieks (akcionārs), prognozē un nosaka dividendēs izmaksājamo peļņas daļu un veic maksājumus valsts budžetā par valsts kapitāla izmantošanu"		
6. Ministru kabineta 2015.gada 8.septembra noteikumi Nr. 518 "Valsts kapitāla daļu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības koordinācijas institūcijas padomes nolikums"		
7. Attīstības finanšu institūcijas likums 3.p.2.d.		
8. Ministru kabineta 2015.gada 1.decembra noteikumi Nr.688 "Noteikumi par akciju sabiedrības "Attīstības finanšu institūcija Altum" konsultatīvo padomi".		

Likumi, kuri jāgroza saistībā ar AS "Publisko aktīvu pārvaldītāju "Possessor"

Pirmais modelis	Otrais modelis	Trešais modelis
	Zemesgrāmatu likums	
	Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums	
	Publiskas personas mantas atsavināšanas likums	
	Likums "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju"	
	Likums "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju"	
	Likums "Par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu novērtēšanas kārtību"	
	Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likums	
	Likums "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās"	
	Likums "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās"	
	Likums "Par zemes privatizāciju lauku apvidos"	

Institūciju nolikumi, kuri jāgroza, ja īsteno konceptuālā ziņojumā norādīto A grupas valsts kapitālsabiedrību nodošanu centralizētā aktīvu pārvaldītāja turējumā

Pirmais modelis	Otrais modelis	Trešais modelis
Ministru kabineta 2011.gada 19.oktobra noteikumi Nr.815 "Pārresoru koordinācijas centra nolikums"		Ministru kabineta 2011.gada 19.oktobra noteikumi Nr.815 "Pārresoru koordinācijas centra nolikums".
Ministru kabineta 2019.gada 30.aprīļa noteikumi Nr.187 "Zemkopības ministrijas nolikums"		
Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumi Nr.271 "Ekonomikas ministrijas nolikums"		
Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.242 "Satiksmes ministrijas nolikums"		
Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.239 "Finanšu ministrijas nolikums".		

20200420 PKCZino_VKS_pārvaldības_politika.docx; Konceptuālais ziņojums "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju"

KPMG ziņojumā piedāvātā valsts kapitālsabiedrību B klasifikācijas grupa

B	B1	– VAS Elektroniskie sakari – VSIA Latvijas Vēstnesis – SIA Latvijas Nacionālais metroloģijas centrs – VSIA Latvijas Proves birojs	– SIA Latvijas standarts – VSIA Autotransporta direkcija – VAS Ceļu satiksmes drošības direkcija – VAS Latvijas Jūras administrācija – VAS Latvijas gaisa satiksme
	B2	– Visas kultūras sektora valsts KS – Sporta infrastruktūras vadītāji – Nekustamo īpašumu aktīvu pārvaldnieki	– VSIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un metroloģijas centrs – VSIA Meliorprojekts – AS Pasažieru vilciens
	B3	– Visas veselības aprūpes sektora valsts KS – SIA Eiropas dzelzceļa līnijas – VAS Latvijas autoceļu uzturētājs – VAS Latvijas Valsts ceļi	– VSIA Latvijas Radio – VSIA Latvijas Televīzija – VSIA Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums – VSIA Vides investīciju fonds
	B4	– VAS Privatizācijas aģentūra	

Avots: Latvijas valsts kapitālsabiedrību pārvaldības politikas izvērtējums. Galvenie secinājumi. Pieejams: http://www.valstskapitals.gov.lv/images/userfiles/KS_izvertejums_secinajumi_20190212.pdf